

Raport Ryzyka

Banku BPH S.A.

za rok
2017

**INFORMACJE DOTYCZĄCE RYZYKA, FUNDUSZY WŁASNYCH, WYMOGÓW
KAPITAŁOWYCH, POLITYKI W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ I INNYCH
INFORMACJI**

ujawniane zgodnie z częścią ósmą Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych

SPIS TREŚCI:

Słownik użytych pojęć i skrótów	4
1. Cele i zasady polityki zarządzania ryzykiem	6
2. Informacje z zakresu stosowania norm ostrożnościowych	24
3. Informacje dotyczące funduszy własnych	25
4. Informacje dotyczące przestrzegania wymogów w zakresie funduszy własnych	29
5. Informacje z zakresu ryzyka kredytowego i ryzyka rozmycia	35
6. Informacje z zakresu ryzyka kredytowego kontrahenta	42
7. Informacje z zakresu stosowania metody standardowej do wyliczania kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem	44
8. Informacje z zakresu obliczania kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem metodą wewnętrznych ratingów	45
8a. Informacje z zakresu ryzyka rynkowego	45
9. Informacje w zakresie stosowania w wyliczaniu wymogów w zakresie funduszy własnych metody wartości zagrożonej	45
10. Informacje w zakresie ryzyka operacyjnego	46
11. Informacje w zakresie ekspozycji kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym	46
12. Informacje w zakresie narażenia na ryzyko stopy procentowej pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego	47
13. Informacje w zakresie obliczania wymogów w zakresie funduszy własnych na kwoty ekspozycji sekurytyzacyjnych ważone ryzykiem	48
14. Informacje dotyczące ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów	48
15. Informacje dotyczące stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego	48
16. Informacje dotyczące metody zaawansowanego pomiaru ryzyka operacyjnego	50
17. Informacje dotyczące buforów kapitałowych	50
18. Informacje dotyczące aktywów obciążonych	50
19. Informacje dotyczące dźwigni finansowej	51
20. Informacje dotyczące polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze	52
21. System kontroli wewnętrznej w Banku	58

Wstęp

Niniejszy Raport Ryzyka Banku BPH S.A. stanowi wypełnienie postanowień Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012, które określa zakres i zasady ogłaszania przez Bank informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej i zarządzania ryzykiem w Banku.

Niniejszy dokument zawiera informacje oparte na kalkulacjach zgodnych z przepisami obowiązującymi w dniu 31 grudnia 2017 r.

Ogłaszane informacje są zatwierdzone przez Zarząd Banku BPH S.A. i publikowane na stronie internetowej Banku w terminie publikacji sprawozdania finansowego Banku.

W oparciu o art. 432.1 CRR, Bank pominął w ujawnieniach informacje uznane za nieistotne. Informacje nieistotne w opinii Banku to informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych.

W oparciu o art. 432.2 CRR, Bank może pominąć w ujawnieniach informacje uznane za zastrzeżone lub poufne. Należy zaznaczyć, że niniejszy materiał nie obejmuje całego zakresu ujawnianych informacji, określonego w Części Ósmej CRR. Informacje nie zawarte w niniejszym dokumencie zostały przedstawione w Rocznym Sprawozdaniu Finansowym Banku BPH S.A. za 2017 rok lub Sprawozdaniu Zarządu Banku z działalności Banku BPH S.A. za 2017 rok.

Ujawnianie informacji wymaganych Częścią Ósmą CRR w innych dokumentach wynika z art. 434.2 CRR.

Wszelkie dane liczbowe zostały wyrażone w tysiącach złotych.

Słownik użytych pojęć i skrótów

Aktywa ważone ryzykiem - suma aktywów oraz ekwiwalentów bilansowych pozycji pozabilansowych przemnożonych przez odpowiadające im wagi ryzyka.

Bank, BPH - Bank BPH S.A.

Kapitał dostępny - regulacyjne fundusze własne określone w Rozporządzeniu (UE) nr 575/2013.

Kapitał regulacyjny - kwota kapitału odpowiadająca minimalnemu kapitałowi w zakresie funduszy własnych, określone w Rozporządzeniu (UE) nr 575/2013.

Kapitał wewnętrzny - kwota kapitału wymagana dla celów pokrycia wszystkich rodzajów zidentyfikowanego istotnego ryzyka związanego z działalnością Banku, zgodnie z apetytem na ryzyko Banku.

Kapitał wymagany - kapitał utrzymywany w Banku na pokrycie ryzyka - wyższa z dwóch wartości: kapitał regulacyjny lub kapitał wewnętrzny.

KNF - Komisja Nadzoru Finansowego.

Łączny współczynnik kapitałowy - współczynnik wyliczony jako stosunek regulacyjnych funduszy własnych (zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013) do minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych (zdefiniowanych w Rozporządzeniu (UE) nr 575/2013) pomnożonych przez 12,5.

Rozporządzenie (UE) nr 575/2013 (CRR) - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

Rozporządzenie Delegowane (UE) nr 183/2014 - Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 183/2014 z dnia 20 grudnia 2013 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących określenia sposobu obliczania korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego.

Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. - Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

Rozporządzenie Wykonawcze (UE) nr 1423/2013 - Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

Ustawa Prawo bankowe - ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2002 r. Nr 72 poz. 665 z późn. zm.).

Ustawa o nadzorze makroostrożnościowym - Ustawa o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym z dnia 5 września 2015 r. (Dz.U.2015.1513).

Waga ryzyka - współczynnik odzwierciedlający ryzyko kredytowe ekspozycji, służący jako mnożnik przy wyliczaniu aktywów ważonych ryzykiem.

Wartość zagrożona - maksymalna strata, jaka z określonym wysokim prawdopodobieństwem i w określonym okresie nie zostanie przekroczona.

Współczynnik alfa (a) - współczynnik wykorzystywany do obliczania ekwiwalentu bilansowego transakcji pochodnych w celu uwzględnienia ryzyka kredytowego kontrahenta; stosowany jest w metodzie modelu wewnętrznego.

Wynagrodzenie zmienne – wynagrodzenie oraz świadczenia na rzecz pracowników zajmujących stanowiska kierownicze, których wysokość zależy od osiągniętych celów i wyników. Wynagrodzenie zmienne nie obejmuje wynagrodzenia zasadniczego, świadczeń rzeczowych (typu benefity), jednorazowych nagród i świadczeń przyznanych na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów prawa, jak również innych świadczeń, których podstawą nabycia nie jest ocena celów i wyników pracownika lub Banku. Wynagrodzenie zmienne składa się z wynagrodzenia nieodroczonego i wynagrodzenia odroczonego:

- **wynagrodzenie zmienne nieodroczone** – część wynagrodzenia zmiennego wypłacana w formie pieniężnej i/ lub w formie instrumentu finansowego po upływie okresu oceny, tj. po zakończeniu oceny realizacji celów w okresie oceny i określeniu podstawy wynagrodzenia zmiennego;
- **wynagrodzenie zmienne odroczone** – część wynagrodzenia zmiennego wypłacana w formie pieniężnej i/ lub w formie instrumentu finansowego w trakcie okresu odroczenia, w częściach, po upływie każdego okresu rozliczeniowego, tj. po zakończeniu weryfikacji realizacji celów w okresie oceny i weryfikacji podstawy wynagrodzenia zmiennego.

1. Cele i zasady polityki zarządzania ryzykiem

1.1.1 Struktura zarządzania ryzykiem

Zrozumienie i transparentność rozmiarów podejmowanych ryzyk są kluczowymi elementami strategii biznesowej Banku, dlatego też zarządzanie ryzykiem jest jednym z podstawowych działań składających się na całość procesów zarządzania podejmowanych przez Zarząd.

Kluczowym elementem w procesie zarządzania ryzykiem w Banku BPH S.A. jest system zarządzania ryzykiem, rozumiany jako zbiór pisemnych reguł określających procesy decyzyjne, wykonawcze i kontrolne dotyczące identyfikacji, pomiaru i monitorowania oraz kształtowania ryzyka występującego w jego działalności. Zgodnie z przyjętymi w Banku zasadami ładu korporacyjnego za opracowanie, funkcjonowanie i rozwój systemu zarządzania ryzykiem odpowiedzialny jest Zarząd. Zapewnia on w szczególności, aby system zarządzania ryzykiem funkcjonował w sposób spójny i efektywny oraz oparty był o pełną i przejrzystą dokumentację, tzn. aby działał na podstawie pisemnych strategii, polityk, procedur, instrukcji oraz regulaminów, zgodnych z obowiązującym prawem i regulacjami nadzorczymi, i zatwierdzonych przez właściwe organy Banku. Stosowany system zarządzania ryzykiem jest odpowiedni z punktu widzenia profilu i strategii Banku BPH S.A..

1.1.2 Podstawowe zasady

Proces zarządzania ryzykiem opiera się na następujących podstawowych zasadach:

- a) odpowiedzialność - zarówno kadra zarządzająca jak i wszyscy pracownicy muszą posiadać umiejętność identyfikacji i oceny ryzyka oraz rozumieć swoją odpowiedzialność w tym zakresie w ramach swoich kompetencji;
- b) zaangażowanie kierownictwa - Zarząd Banku i Rada Nadzorcza są aktywnie zaangażowane w proces zarządzania ryzykiem;
- c) optymalizacja procesu zarządzania ryzykiem służąca efektywnemu podejmowaniu decyzji biznesowych;
- d) zarządzanie konfliktem interesów - proces zarządzania ryzykiem jest zorganizowany w taki sposób, aby uniknąć konfliktu interesów;
- e) ostrożność - w niepewnych sytuacjach w zakresie podejmowania i kontrolowania ryzyka lub w przypadku wątpliwości co do właściwej metodologii obowiązuje zasada ostrożności;
- f) zgodność z przepisami - wszystkie działania Banku są zgodne z wymogami prawa, organów nadzorczych i wewnętrznymi regulacjami, w szczególności Bank zgodnie z Prawem bankowym nie zleca podmiotom zewnętrznym żadnych elementów procesu zarządzania ryzykiem poza Bank
- g) zasoby - podstawę zrównoważonej działalności Banku stanowi rekrutacja, rozwój i utrzymanie kadry specjalistów świadomych ryzyk związanych z działalnością Banku;
- h) przejrzystość - interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni są w przejrzysty sposób informowani o zasadach zarządzania ryzykiem oraz generowania wartości.

Proces zarządzania ryzykiem regulują pisemne procedury, w których określono jednostki organizacyjne i osoby odpowiedzialne za poszczególne etapy tego procesu oraz zakres ich zadań i obowiązków.

1.1.3 Odpowiedzialność

Zarząd Banku określa politykę w odniesieniu do ryzyk występujących w działalności Banku i przyjmuje zasady kontroli i zarządzania tymi ryzykami. Zarząd określa również politykę ustanawiania limitów dla odpowiednich rodzajów ryzyka, a także procedury kontroli ryzyka. Wykonując te zadania Zarząd wspierany jest przez poszczególne komitety oraz niezależne jednostki powołane do kontroli i zarządzania ryzykiem.

W Banku działa szereg komitetów stałych:

- a) Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa podejmuje decyzje lub przedstawia opinie dotyczące strategicznych aspektów zarządzania ryzykiem w ramach procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP - *Internal Capital Adequacy Assessment Process*), sprawuje bieżący nadzór nad procesem zarządzania kapitałem, w tym nad procesem agregacji kapitału na pokrycie zidentyfikowanych ryzyk i procesem zarządzania modelami oraz

rekomenduje dopuszczalny poziom poszczególnych rodzajów ryzyka w Banku. W 2017 r. odbyło się 10 posiedzeń Komitetu;

- b) Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego jest ciałem decyzyjnym i rekomendującym działania związane z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym. Został powołany m.in. w celu zapewnienia istnienia spójnego i udokumentowanego systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, systematycznego monitoringu danych na temat ryzyka operacyjnego - w tym istotnych strat w liniach biznesowych/obszarach działania oraz wsparcia systemu kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego. W 2017 r. odbyły się 4 posiedzenia Komitetu;
- c) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami Banku (ALCO – *Assets and Liabilities Committee*) odpowiada za rozwój systemu zarządzania ryzykiem rynkowym i płynności. Komitet ALCO podejmuje decyzje i wydaje opinie dotyczące w szczególności: ekspozycji na dane ryzyko, emisji długu, zakresu operacji na rynkach pieniężnych i kapitałowych, a także operacyjnego zarządzania kapitałem zgodnie z kompetencjami określonymi w „Polityce zarządzania kapitałem w Banku BPH S.A”. Komitet odpowiada również za politykę cenową Banku. Komitet ALCO akceptuje i rekomenduje plan finansowania Banku. W 2017 r. odbyło się 11 posiedzeń Komitetu;
- d) Komitet Kredytowy podejmuje decyzje kredytowe na podstawie aplikacji kredytowych dotyczących klientów Banku, w ramach limitów kompetencji kredytowych określonych w odrębnych regulacjach wewnętrznych. W 2017 r. odbyło się 11 posiedzeń Komitetu;
- e) Komitet ds. Ryzyka Braku Zgodności prowadził kompleksowy nadzór nad bieżącym funkcjonowaniem procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz ryzykiem reputacji, w szczególności w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy, ochrony i przetwarzania danych osobowych oraz ochrony konsumenta. W tym kontekście Komitet prowadził regularny monitoring wyników kontroli jakości procesów obsługi klientów, a także wyników testów wybranych obszarów działalności Banku prowadzonego przez Departament Compliance. W zakresie szczególnego zainteresowania Komitetu mieściły się również interwencje instytucji nadzorczych i organizacji konsumenckich dotyczące skarg klientów Banku. W ramach posiedzeń Komitetu, Departament Compliance przekazywał Zarządowi Banku skonsolidowane wyniki monitorowania ryzyka braku zgodności oraz zidentyfikowanych problemów braku zgodności, a także informował o wdrażanych działaniach naprawczych i dostosowujących. Komitet został rozwiązany mocą Uchwał Zarządu i Rady Nadzorczej Banku w dniu 19 czerwca 2017 r. Od tego momentu, opisany powyżej zakres działalności Komitetu podlega okresowym przeglądom w ramach posiedzeń Zarządu Banku. W 2017 r. odbyło się 1 posiedzenie Komitetu, a po jego likwidacji 2 przeglądy w ramach posiedzeń Zarządu Banku, na których Departament Compliance raportował o wynikach identyfikacji, oceny i kontroli ryzyka braku zgodności.
- f) Komitet Rozwoju Produktów i Oprogramowania jest organem decyzyjnym w zakresie koordynowania prac związanych z rozwojem i wdrażaniem projektów realizowanych w Banku oraz zmian funkcjonalności systemów informatycznych. W 2017 r. odbyło się 18 posiedzeń Komitetu;
- g) Komitet Ryzyka Technologicznego jest ciałem decyzyjnym i rekomendującym działania związane z zarządzaniem ryzykiem technologicznym IT i został powołany w celu zapewnienia:
- nadzoru i kontroli nad obszarem bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
  - efektywnej komunikacji w obszarze bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
  - zgodności działań obszaru bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego z celami i potrzebami Banku,
  - funkcjonowania spójnego i udokumentowanego systemu zarządzania ryzykiem technologicznym,
  - systematycznego monitorowania danych na temat ryzyka technologicznego (identyfikacji i szacowania ryzyka technologicznego oraz rezultatów badania efektywności wprowadzonych mechanizmów kontrolnych).

Komitet ustanawia akceptowalny poziom ryzyka technologicznego IT (apetytu na ryzyko technologiczne) oraz podejmuje działania mające na celu utrzymanie ryzyka technologicznego w Banku na zdefiniowanym poziomie. W 2017 r. odbyło się 8 posiedzeń Komitetu.

- h) Komitet Zarządzania Danymi jest ciałem decyzyjnym, rekomendującym działania związane z zarządzaniem danymi Banku. Został powołany w celu wspierania procesu tworzenia strategii oraz określania kierunków rozwoju obszaru zarządzania danymi w zgodzie ze strategią biznesową Banku, podejmowania decyzji o priorytetach i zasobach niezbędnych do realizacji strategii zarządzania danymi, sprawowania nadzoru nad realizacją strategii zarządzania danymi.

danymi oraz szerzenia wiedzy w Banku dotyczącej najlepszych praktyk zarządzania danymi. W 2017 r. odbyły się 3 posiedzenia Komitetu.

W Banku istnieje Polityka anonimowego zgłaszania wskazanemu Członkowi Zarządu, a w szczególnych przypadkach – Radzie Nadzorczej Banku, naruszeń prawa, regulacji wewnętrznych i zasad etycznego postępowania.

Proces zarządzania ryzykiem jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą Banku, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka w Banku oraz najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem.

W 2017 r. Rada Nadzorcza wykonywała swoje zadania przy wsparciu dwóch komitetów: Komitetu Audytu oraz Komitetu ds. Ryzyka. Komitet Audytu w sposób szczególnie zajmował się monitorowaniem procesu sprawozdawczości finansowej, skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, współpracował z audytem wewnętrznym i firmą audytorską Banku. Komitet ds. Ryzyka monitorował i nadzorował zarządzanie ryzykiem w Banku. W 2017 r. odbyło się 5 posiedzeń Komitetu Audytu oraz 1 posiedzenie Komitetu ds. Ryzyka. Komitety wydawały również opinie w trybie obiegowym.

1.1.3.1 Ocena odpowiedzialności

Zgodnie z przepisami prawa i Statutu, Członków Zarządu Banku powołuje Rada Nadzorcza Banku, działając według Regulaminu Rady Nadzorczej oraz „Polityki Doboru i Oceny Członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku BPH S.A.”, biorąc pod uwagę wyniki oceny kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Członków Rady Nadzorczej Banku powołuje Włane Zgromadzenie Banku biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata. W dniu 27 lipca 2017 r. Zarząd Banku podjął uchwałę w sprawie wprowadzenia zmian do „Polityki Doboru i Oceny Członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku BPH S.A.” oraz uchylenia „Szczegółowych Zasad Doboru i Oceny Członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku BPH S.A.”, których postanowienia zostały włączone do Polityki. Polityka określa zasady doboru i oceny Członków obu organów. Uchwała Zarządu Banku z dnia 27 lipca 2017 r. została również zaakceptowana przez Radę Nadzorczą w drodze uchwały z dnia 7 sierpnia 2017 r. Celem wprowadzenia w Banku Polityki jest wspieranie realizacji strategii Banku poprzez zapewnienie, aby funkcje członków Zarządu były pełnione przez osoby posiadające odpowiednie cechy i kwalifikacje. Proces doboru i oceny Członków Zarządu dokonywany był w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, postanowienia Statutu Banku oraz Regulaminu Walnego Zgromadzenia Banku i prowadzony był na podstawie oceny odpowiedzialności. Proces doboru członków Zarządu prowadzony był z uwzględnieniem zasady różnorodności przyjętej przez Bank oraz z uwzględnieniem procesu planowania sukcesji.

Przedmiotem oceny jest odpowiedzialność Członka Zarządu lub Rady Nadzorczej do pełnienia funkcji w tych organach w zakresie kwalifikacji zawodowych, reputacji lub spełnienia innych kryteriów istotnych z punktu widzenia potrzeby zapewnienia prawidłowości realizacji zadań przez Zarząd lub Radę Nadzorczą, umożliwiające mu w szczególności zachowanie niezależnego osądu i działanie w interesie Banku. Ocena odpowiedzialności powinna uwzględniać ocenę Zarządu lub Rady Nadzorczej, jako całego organu.

Ocena odpowiedzialności Członka Zarządu dokonywana jest w następujących sytuacjach:

- 1) powołanie Członka Zarządu;
- 2) znacząca zmiana zakresu odpowiedzialności danego Członka Zarządu;
- 3) ujawnienie informacji mogących mieć wpływ na reputację Członka Zarządu;
- 4) zmiana regulacji wewnętrznych lub innych regulacji określających minimalny zakres kwalifikacji wymaganych przy pełnieniu funkcji w Zarządzie;
- 5) znacząca zmiana profilu lub skali działalności Banku;
- 6) inne okoliczności powodujące znaczne pogorszenie się sytuacji ekonomicznej Banku.

Ocenę odpowiedzialności kandydatów na członków Zarządu przeprowadza Rada Nadzorcza, zgodnie z postanowieniami „Polityki Doboru i Oceny Członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku BPH S.A.”.

W przypadku powołania członka Zarządu, ocena odpowiedzialności członka Zarządu przeprowadzana jest przed powołaniem takiej osoby na stanowisko, tj. na etapie wyboru kandydata. W wyjątkowych okolicznościach oceny można dokonać niezwłocznie po powołaniu takiej osoby, jednakże nie później niż w terminie 6 tygodni od daty jej powołania. W przypadku zaistnienia okoliczności poddających

wątpliwość odpowiedniość kandydata na członka Zarządu, Rada Nadzorcza w ramach oceny odpowiedniości dokonuje także analizy wpływu tych okoliczności na wynik oceny kandydata. Rada Nadzorcza może także zarekomendować podjęcie odpowiednich działań mających na celu uzupełnienie przez kandydata warunków pozwalających na spełnienie przez niego wymaganych kryteriów odpowiedniości.

W sytuacji znaczącej zmiany zakresu odpowiedzialności członka Zarządu, ujawnienia informacji mogących mieć wpływ na reputację członka Zarządu, zmiany regulacji wewnętrznych lub innych regulacji określających minimalny zakres kwalifikacji wymaganych przy pełnieniu funkcji w Zarządzie, znaczącej zmiany profilu lub skali działalności Banku lub innych okoliczności powodujących znaczne pogorszenie się sytuacji ekonomicznej Banku, ponowna ocena odpowiedniości przeprowadzana jest niezwłocznie po powzięciu przez organ dokonujący oceny członka Zarządu informacji o wystąpieniu zdarzenia stanowiącego przesłankę ponownej oceny. Ocena ta może się ograniczać do zbadania, czy dany członek Zarządu nadal spełnia kryteria odpowiedniości w świetle zdarzenia, które miało miejsce.

Rada Nadzorcza okresowo, co najmniej raz do roku, dokonuje oceny Zarządu jako całości, która to ocena obejmuje w szczególności wielkość, skład i skuteczność działania Zarządu. Roczna ocena dokonywana jest zgodnie z „Polityką Dobru i Oceny Członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku BPH S.A.

. Bank, zgodnie ze Statutem stosuje strategię zróżnicowania w zakresie wyboru Członków Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku. Zróżnicowanie w odniesieniu do wyboru członków Zarządu Banku było odpowiednie do skali i zakresu działalności Banku. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej był na koniec 2017 r. zróżnicowany. Występuje zróżnicowanie w rodzaju doświadczenia zawodowego, kwalifikacji i wykształcenia, adekwatne do wykonywanych obowiązków. Według stanu na 31 grudnia 2017 r., udział kobiet w składzie Zarządu wynosił 50%, a w składzie Rady Nadzorczej ponad 16 %.

Członkowie Zarządu Banku BPH S.A. – Paweł Bandurski i Małgorzata Romaniuk zajmowali po jednym stanowisku dyrektorskim w rozumieniu art. 435 ust. 2 lit. a) Rozporządzenia (UE) nr 575/2013. Natomiast w odniesieniu do ilości stanowisk dyrektorskich efektywnie zajmowanych przez każdego członka Zarządu Banku w okresie 1 stycznia – 31 grudnia 2017 r. wskazać należy iż:

- Pan Grzegorz Jurczyk – zajmujący stanowisko Prezesa Zarządu Banku w okresie od 1 stycznia 2017 r. do 1 grudnia 2017 r., pełnił jednocześnie funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej spółki zależnej Banku,
- Pani Monika Godzińska – zajmująca stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku przez cały 2017 r., pełniła jednocześnie funkcję członka Rady Nadzorczej spółki zależnej Banku.

1.1.4 Główne rodzaje ryzyka

W celu identyfikacji i zarządzania ryzykiem Bank definiuje odpowiednie procesy, w szczególności dla następujących kategorii ryzyka:

- a) ryzyko kredytowe;
- b) ryzyko rynkowe, w tym m.in.:
  - ryzyko walutowe,
  - stopy procentowej,
- c) ryzyko płynności;
- d) ryzyko operacyjne;
- e) ryzyko prawne;
- f) ryzyko reputacji;
- g) ryzyko braku zgodności;
- h) ryzyko modeli,
- i) ryzyko kapitałowe (niewypłacalności).

1.2 Proces zarządzania ryzykiem

1.2.1 Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest to ryzyko poniesienia przez Bank strat finansowych na skutek pogorszenia się sytuacji finansowej Klienta powodującej obniżenia lub utraty przez niego zdolności kredytowej lub w wyniku niewywiązania się przez klienta z warunków transakcji zawartej z Bankiem.

Ryzyko kredytowe obejmuje w szczególności następujące podstawowe rodzaje ryzyka:

- a) ryzyko klienta - ryzyko strat w wyniku niewywiązania się przez klienta ze swoich zobowiązań wobec Banku oraz ryzyko zmniejszenia wartości ekonomicznej ekspozycji kredytowej w wyniku pogorszenia się zdolności klienta do obsługi zobowiązania;
- b) ryzyko koncentracji - ryzyko zaistnienia istotnych strat kredytowych lub istotnej zmiany profilu ryzyka Banku w przypadku wystąpienia w Banku znaczących ekspozycji powodujących nadmierne koncentracje:
  - wobec pojedynczych dłużników lub grupy dłużników powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
  - wobec zabezpieczeń pochodzących z jednego rejonu geograficznego,
  - w jednakowym instrumencie finansowym,
  - zabezpieczonych tym samym typem zabezpieczenia,
  - w walucie obcej,
  - w jednym produkcie kredytowym;
- c) ryzyko kontrahenta - ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta transakcji terminowej lub pochodnej, przed ostatecznym rozliczeniem przepływów pieniężnych związanych z tą transakcją;
- d) ryzyko rezydualne - ryzyko mniejszej niż zakładano skuteczności technik ograniczania ryzyka kredytowego wykorzystywanych przez Bank, spowodowanej wystąpieniem innych wtórnych ryzyk (ryzyko operacyjne, rynkowe, płynności) związanych ze stosowaniem tych technik;
- e) ryzyko kraju (transferowe) - ryzyko poniesienia przez Bank strat wynikających z braku możliwości wywiązania się kontrahenta zagranicznego ze swoich zobowiązań płatniczych wobec Banku w związku z podjętymi przez władze danego kraju działaniami restrykcyjnymi dotyczącymi transferu kapitału za granicę oraz wymiany walut;
- f) ryzyko cyklu gospodarczego - ryzyko poniesienia przez Bank dodatkowych strat kredytowych (nieuwzględnionych w ryzyku rezydualnym) w przypadku wystąpienia dekonunktury gospodarczej;
- g) ryzyko rozmycia - ryzyko powstające w sytuacji, w której Bank kupuje wierzytelności, jakie dłużnik posiada względem strony trzeciej (np. swego kontrahenta) lub w ramach zabezpieczenia należności przyjmuje wierzytelności, jakie dłużnik Banku posiada względem strony trzeciej.

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym Bank uwzględni również inne rodzaje ryzyka, w szczególności:

- a) ryzyko kursowe i ryzyko stopy procentowej - ryzyko związane ze zmianą kursu waluty, bądź stopy procentowej; niezabezpieczone ryzyka mogące spowodować realne straty kredytobiorcy;
- b) ryzyko środowiskowe - w odniesieniu do ustanowionych zabezpieczeń, których wartość w wyniku zrealizowania się ryzyka środowiskowego może ulec zmniejszeniu, bądź może nastąpić całkowita utrata wartości zabezpieczenia, bądź też Bank będzie zmuszony do poniesienia dodatkowych kosztów w przypadku przejścia takiego zabezpieczenia.

1.2.1.2 Czynniki generujące ryzyko kredytowe

Bank, udzielając kredytów, pożyczek, narażony jest na ryzyko, że udzielony kredyt bądź inna forma zaangażowania Banku nie zostaną spłacone, bądź rozliczone przez kredytobiorcę w terminie ustalonym w umowie. Ryzyko to występuje zawsze, niezależnie od rodzaju finansowania. Głównym źródłem tego ryzyka jest możliwość wystąpienia braku zdolności klienta do wywiązania się ze swoich zobowiązań wobec Banku spowodowana pogorszeniem się jego sytuacji finansowej.

1.2.1.3 Ogólne zasady zarządzania ryzykiem kredytowym

Z uwagi na profil Banku, brak nowej sprzedaży i ograniczenie działań do zarządzania portfelem już udzielonych kredytów hipotecznych dla osób fizycznych podstawowym celem Banku w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymanie tego ryzyka na poziomie zaakceptowanym przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku i osiągnięcie odpowiedniej dochodowości operacji kredytowych. Bank stosuje efektywne metody zarządzania ryzykiem kredytowym zarówno na poziomie portfelowym, jak i indywidualnych zaangażowań. Metody te są systematycznie weryfikowane i rozwijane. Struktura i organizacja procesu kredytowego oraz procedury i narzędzia identyfikacji, pomiaru i kontroli ryzyka

kredytowego są dostosowane do wymogów określonych w obowiązujących uchwałach i rekomendacjach nadzorczych.

Zarządzanie ryzykiem jest ściśle powiązane z działalnością biznesową i planowaniem strategicznym w całej organizacji określonego w strategii Banku apetytu na ryzyko.

Struktura organizacyjna Banku dostosowana jest do profilu działalności Banku ograniczonego do zarządzania istniejącym portfelem i zapewnia oddzielenie funkcji akceptacji ryzyka odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji kredytowych od funkcji odpowiedzialnych za monitorowanie i kontrolę ryzyka.

W Pionie Zarządzania Ryzykiem działają niezależne komórki odpowiedzialne za opracowanie i implementację zasad i procesów kredytowych (strategie, polityki i procedury kredytowe) oraz budowę, rozwój i wdrożenie narzędzi identyfikacji, pomiaru i kontroli ryzyka na poziomie indywidualnym i portfelowym.

W ramach procesu Kredytowego wyodrębnione są funkcje związane z jego poszczególnymi etapami. Są one realizowane przez wyodrębnione komórki Pionu Zarządzania Ryzykiem lub przez podmiot zewnętrzny w ramach zawartych umów o outsourcingowych.

Procesy realizowane przez Pion Zarządzania Ryzykiem obejmują w szczególności:

- a) akceptację ryzyka (ocena ryzyka i podejmowanie decyzji kredytowych dotyczących zmian warunków wcześniej zawartych umów o kredyt hipotecznych),
- b) monitoring i kontrola ryzyka (organizacja procesu monitorowania, budowa i rozwój narzędzi wspomagających proces monitorowania, monitoring indywidualnych ekspozycji kredytowych oraz portfela kredytowego),
- c) zarządzanie ekspozycjami o podwyższonym ryzyku, restrukturyzacja i windykacja.

Procesy realizowane w ramach umowy outsourcingowej dotyczą w szczególności:

- a) administracji kredytowej (sporządzanie aneksów do umów kredytu i umów zabezpieczeń, otwieranie rachunków kredytowych i księgowanie operacji na tych rachunkach),
- b) monitoringu indywidualnego ekspozycji kredytowych oraz wybranych działań związanych z windykacją wczesną.

W przypadku procesów realizowanych przez podmiot zewnętrzny, w ramach zawartych umów outsourcingowych, kryteria i zasady realizacji procesów są opracowywane i wdrażane przez Pion Zarządzania Ryzykiem.

1.2.1.4 Odpowiedzialność w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym

Zarząd Banku określa strategię i zasady zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku oraz polityki i procedury kluczowe dla zarządzania ryzykiem kredytowym (system kompetencji kredytowych, modele ratingowe/scoringowe, modele i procesy wyceny ekspozycji kredytowych). Rada Nadzorcza, do której zadań należy m.in. nadzór nad ryzykiem portfela Banku, akceptuje główne założenia polityki zarządzania ryzykiem kredytowym. Odpowiedzialność za wdrożenie i funkcjonowanie kompleksowego systemu zasad zarządzania ryzykiem spoczywa na CRO (Chief Risk Officer), który – jako Wiceprezes Zarządu – kieruje Pionem Zarządzania Ryzykiem. CRO odpowiada również za operacyjne zarządzanie ryzykiem kredytowym. W zarządzaniu ryzykiem kredytowym ważną rolę pełnią Komitet Kredytowy i Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa.

1.2.1.5 Ocena ryzyka kredytowego, system scoringowy

Ocenę ryzyka kredytowego wspierają systemy scoringowe wykorzystujące dane dotyczące klienta. Systemy te – ich zasady, modele i platforma informatyczna – są budowane, walidowane i kalibrowane przez wyspecjalizowane jednostki Pionu Zarządzania Ryzykiem. Obowiązująca w Banku skala ratingowa umożliwia porównanie pojedynczych ekspozycji oraz sub-portfeli zarówno z innymi ekspozycjami Banku, jak i ze źródłami (ratingami) zewnętrznymi.

W odniesieniu do kredytów hipotecznych dla osób fizycznych w ramach metod ilościowych, poza oceną punktową (scoring), Bank określa klasę ryzyka klienta i transakcji, korzystając z metodologii Risk Based

Pricing. Metodologia ta pozwala na dostosowanie parametrów kredytu do stopnia ryzyka generowanego przez klienta/ transakcję.

Systemy scoringowe mają szerokie zastosowanie w zarządzaniu ryzykiem kredytowym.

1.2.1.6 Podejmowanie decyzji kredytowych

Decyzje kredytowe w zakresie produktów opartych o ocenę scoringową są ustalone w poniższy sposób:

- a) kryterium wyznaczającym szczebel kompetencyjny podejmujący decyzję kredytową jest kwota pojedynczego zaangażowania oraz kwota łącznej ekspozycji kredytowej wobec klienta;
- b) kompetencje kredytowe nadawane są indywidualnie pracownikom jednostki odpowiedzialnej za analizę kredytową w Pionie Zarządzania Ryzykiem; podstawą do nadania kompetencji jest posiadana przez pracownika wiedza i doświadczenie;
- c) w przypadku ekspozycji przekraczających poziom indywidualnych kompetencji kredytowych pracowników weryfikujących wnioski kredytowe, wymagana jest decyzja Komitetu Kredytowego Banku.

1.2.1.7 Monitoring ryzyka kredytowego

Ryzyko kredytowe jest monitorowane i kwantyfikowane w Banku w regularnym cyklicznym procesie, którego głównym elementem jest system klasyfikacji, składający się z odpowiednich procedur i narzędzi, tj. systemu scoringowego, systemu wczesnej identyfikacji ryzyka, w tym procesu wzmożonej obserwacji klientów, spełniających kryteria podwyższonego ryzyka oraz mechanizmu identyfikacji i oznaczania zdarzeń niewykonania zobowiązań. Procedury w tym zakresie istnieją zarówno dla zaangażowań klasyfikowanych jako normalne, jak i zagrożone, podlegające działaniom restrukturyzacyjnym i windykacyjnym. Regularnemu monitorowaniu podlegają również przyjęte zabezpieczenia i ich wartość.

Monitoring i raportowanie odbywa się w oparciu o system informacji zarządczej, zawierający szereg wbudowanych, standardowych, szczegółowych raportów i analiz przygotowywanych w cyklu miesięcznym. Wyniki monitorowania są podstawą do formułowania efektywnej metodyki oceny ryzyka kredytowego, mają wpływ na politykę zarządzania ryzykiem kredytowym i stanowią kluczowy element procesu decyzyjnego.

Równolegle w procesie monitorowania ryzyka prowadzony jest indywidualny monitoring klientów w zakresie wypełniania warunków umownych w tym dotyczących terminowości spłaty oraz wymaganych zabezpieczeń.

Cykliczny, wystandaryzowany system raportowania wspierany jest dodatkowo procesem analiz ad hoc odpowiadających na obserwowane trendy rozwoju portfela oraz zorientowanych na analizę wpływu czynników makro oraz procesów zachodzących w sektorze bankowym na portfel kredytowy Banku. Analizy te wykorzystywane są również w celu pomiaru efektywności wprowadzonych przez Bank zmian w politykach i procesach kredytowych.

System informacji zarządczej obejmuje również monitoring portfela transakcji skarbowych obciążonych ryzykiem kredytowym.

Raporty prezentujące poszczególne portfele, sub-portfele i ich charakterystyki oraz koncentracje i poziom wykorzystania ustalonych limitów są regularnie prezentowane kierownictwu Pionu Zarządzania Ryzykiem, Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku oraz zainteresowanym jednostkom uczestniczącym w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym.

1.2.1.8 Ograniczanie ryzyka kredytowego

W związku z wycofaniem od 1 września 2016 z oferty kredytów hipotecznych oraz podziałem Banku profil ryzyka Banku zdeterminowany został przez jego główny przedmiot działalności, tj. prowadzenie działalności w zakresie zarządzania portfelem kredytów hipotecznych udzielonych na rzecz osób fizycznych, w znacznej części stanowiących kredyty udzielone w obcych walutach. Przyjęte zabezpieczenia w formie hipoteki na nieruchomości mają na celu ograniczenie potencjalnej straty związanej z brakiem spłaty kredytu w przypadku pogorszenia się sytuacji kredytobiorcy i wystąpienia niewykonania zobowiązania wobec Banku (tzw. *default*). W związku z tym szczególną uwagę Bank przykładą do ograniczania ryzyka kredytowego istniejącego portfela oraz ryzyka zmian cen nieruchomości.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w celu zapewnienia odpowiedniej jakości portfela Bank realizuje pełen proces windykacji, począwszy od informacyjnych działań przedwindykacyjnych, poprzez monitoring wpłat na etapie wczesnej windykacji aż do etapu windykacji późnej obejmującej egzekucję prawną oraz działania poegzekucyjne.

W stosunku do klientów doświadczających trudności finansowych, a jednocześnie wyrażających chęć i możliwości obsługi długu, Bank stosuje różne formy pomocy, w szczególności polegające na restrukturyzacji zadłużenia, jak również umorzeniu części długu w przypadku spłaty zadłużenia ze środków pochodzących z dobrowolnej sprzedaży nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia. Zastosowany model operacyjny zakłada realizację działań przedwindykacyjnych oraz wczesnej windykacji w formie outsourcingu do firmy zewnętrznej, natomiast windykacja późna prowadzona jest przez dedykowany zespół w ramach organizacji, przy czym wszystkie decyzje w zakresie podejmowanego ryzyka i jego poziomem oraz kształtowaniem strategii windykacji wczesnej i restrukturyzacji pozostają wyłącznie w kompetencjach pracowników Banku.

1.2.1.9 Zarządzanie koncentracją

Realizując zadania związane z zarządzaniem ryzykiem, Bank w celu ograniczenia ryzyka kredytowego portfela wyznaczył i monitoruje, zgodnie z wymogami Rekomendacji C, ryzyko koncentracji kredytowej wynikające ze specyfiki portfela kredytowego, profilu i skali działalności Banku oraz faktu zaprzestania akwizycji nowych zaangażowań kredytowych.

Ustalane limity mają charakter bezwzględnego limitu lub wskaźnika wczesnego ostrzegania i dzielą się na limity globalne dotyczącego zaangażowania Banku w portfel kredytów hipotecznych, a także sub-limitów określanych w obrębie tego portfela.

Bank systematycznie monitoruje strukturę portfela według zdefiniowanych agregacji, a w przypadku zaobserwowania tendencji do nadmiernej koncentracji, ocenia jej ryzyko uwzględniając skalę danego zaangażowania, jakość portfela oraz inne czynniki istotne z punktu widzenia tej koncentracji.

Wykorzystanie limitów oraz pozostałe koncentracje w portfelu podlegają systematycznemu monitorowaniu i raportowaniu.

1.2.1.10 Plany awaryjne

Mając na względzie przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla portfela kredytowego Banku, jakie mogą powodować zachodzące zmiany w sytuacji makroekonomicznej, Bank opracował odpowiednie procedury pozwalające oszacować stopień oddziaływania tych zmian oraz podjąć - o ile jest to uzasadnione - określone działania dostosowawcze. Bank przeprowadza regularnie testy warunków skrajnych. Wyniki testów są wykorzystywane do weryfikacji polityki zarządzania ryzykiem kredytowym, a w przypadku wystąpienia istotnego prawdopodobieństwa zaistnienia negatywnych, krytycznych zmian w otoczeniu makroekonomicznym - do opracowania adekwatnych planów awaryjnych.

1.2.1.11 Zasady identyfikacji i pomiaru ryzyka kredytowego

Ocena ryzyka niewypłacalności dokonywana jest w Banku w oparciu o modele scoringowe (aplikacyjne i behawioralne) dla kredytobiorców detalicznych. Rating/ scoring nadany danemu kredytobiorcy/ transakcji pozwala na określenie prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania kredytobiorcy wobec Banku w horyzoncie 1 roku. Modele obejmują 29 kategorii ratingowych z przypisanym prawdopodobieństwem niewykonania zobowiązań wobec Banku (ang. *probability of default*) oraz jedną kategorię, w przypadku których ryzyko niewywiązania się z zobowiązań wobec Banku zmaterializowało się (tj. nastąpił *default*, zidentyfikowano przesłanki utraty wartości).

Szczegółowe informacje na temat poszczególnych zasad identyfikacji i pomiaru ryzyka kredytowego przedstawione są w nocie 36.4 do Roczego Sprawozdania Finansowego Banku BPH S.A. za rok 2017.

1.2.2 Ryzyko operacyjne

1.2.2.1 Definicja

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, nieadekwatnych procedur, działań ludzi, działań systemów lub zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje również ryzyko prawne oraz uwzględnia ryzyko reputacji jako efekt zdarzenia operacyjnego.

1.2.2.2 Ogólne zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym

Polityką Banku jest minimalizacja ekspozycji z tytułu ryzyka operacyjnego. Realizacja tej zasady następuje poprzez przeciwdziałanie wystąpieniom strat operacyjnych oraz ograniczanie ich skutków w przypadku materializacji ryzyka. Cele zarządzania ryzykiem operacyjnym realizowane są w ramach całościowego systemu kontroli zarządzania ryzykiem operacyjnym. W „Strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku BPH S.A.” zostały określone założenia i cele strategiczne dla ryzyka operacyjnego oraz sposób ich implementacji. Celem Strategii jest określenie ram zarządzania ryzykiem operacyjnym w funkcjonującej strukturze Banku.

Zgodnie z wprowadzonymi Uchwałą Zarządu Banku regulacjami określona została struktura zarządzania i kontroli ryzyka operacyjnego obejmująca wszystkie jednostki/ komórki organizacyjne Banku. W skład tej struktury wchodzi Członkowie Zarządu, Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego, Departament Zarządzania Ryzykiem Banku oraz Dyrektorzy poszczególnych Departamentów Banku (jako Właściciele ryzyka).

Nadzór nad realizacją przyjętej Strategii sprawuje Rada Nadzorcza, która w razie potrzeby może zlecić poddanie jej aktualizacji. Niezależnej oceny procedur i mechanizmów działania oraz stopnia zgodności realizowanych działań z przyjętą strategią zarządzania ryzykiem oraz adekwatności procedur i stosowanych metod do profilu i skali ryzyka, na jakie narażony jest Bank dokonuje Departament Audytu Wewnętrznego.

Zarząd Banku jest odpowiedzialny za zapewnienie adekwatnej struktury zarządzania i kontroli ryzyka operacyjnego.

Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego jest ciałem decyzyjnym i rekomendującym działania związane z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym. W jego skład wchodzi Członkowie Zarządu, Dyrektor Zarządzający Wsparcia Prawnego i Relacji Korporacyjnych, Dyrektor Zarządzający Compliance, Dyrektor Zarządzający Audytu Wewnętrznego.

Za proces kontroli zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku, w szczególności za kształtowanie celów oraz opracowanie, zorganizowanie i nadzorowanie ramowej struktury i procesów zarządzania ryzykiem operacyjnym, rozwój i wdrażanie metod, narzędzi i instrumentów kontroli ryzyka operacyjnego, monitoring ryzyka w skali Banku oraz monitorowanie działań Jednostek Organizacyjnych zapewniające zgodność zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku z przepisami prawa i rekomendacjami nadzorczymi odpowiada Departament Zarządzania Ryzykiem Banku.

W ramach modelu zarządzania ryzykiem operacyjnym Dyrektorzy Departamentów odpowiedzialni są za organizację zarządzania ryzykiem operacyjnym w podległych jednostkach, w tym między innymi za bieżące operacyjne zarządzanie ryzykiem operacyjnym, przestrzeganie limitu strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego, zapewnienie planów mitygujących zidentyfikowane ryzyka, zapewnienie efektywności prowadzonych działań związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym na swoim szczeblu, podejmowanie działań wspomagających proces monitorowania ryzyka operacyjnego, raportowanie ryzyka, zdarzeń oraz kluczowych wskaźników ryzyka, współpracę z Departamentem Zarządzania Ryzykiem Banku w ramach systemu zarządzania ryzykiem.

Głównymi elementami składającymi się na proces kontroli i zarządzania ryzykiem operacyjnym są następujące narzędzia i metody pomiaru ryzyka operacyjnego:

- a) proces oceny ryzyka i mechanizmów kontrolnych (ang. Risk and Control Self-Assessment, RCSA);
- b) ewidencja danych o stratach operacyjnych (ang. Loss Data Collection, LDC);
- c) monitorowanie ryzyka operacyjnego w oparciu o Kluczowe Wskaźniki Ryzyka (ang. Key Risk Indicators).

1.2.2.3 Proces oceny ryzyka i mechanizmów kontrolnych

W ramach procesu RCSA Bank dokonując pomiaru ryzyka operacyjnego na poziomie jednostek organizacyjnych, dokonuje identyfikacji i oceny ryzyka, na które jest narażony oraz inwentaryzacji

mechanizmów kontrolnych. Proces ten umożliwi określenie poziomu ryzyka przy istniejących mechanizmach zapobiegawczych i kontrolnych, ocenę jakości stosowanych technik ograniczania ryzyka oraz zaproponowanie nowych, gdy obecnie stosowane nie będą wystarczająco efektywne.

Proces RCSA zapewnia:

- 1) określenie charakteru i stopnia narażenia Banku na ryzyko operacyjne,
- 2) przygotowanie bazy do priorytetyzacji działań ograniczających ryzyko operacyjne,
- 3) zbudowanie mapy ryzyka operacyjnego,
- 4) zebranie danych do opracowania limitu na ryzyko operacyjne w szczególności w oparciu o oszacowany apetyt.

Proces RCSA polega na:

- 1) identyfikacji ryzyk operacyjnych, na jakie narażony jest Bank,
- 2) oszacowaniu częstotliwości ich wystąpienia i konsekwencji finansowych,
- 3) identyfikacji mechanizmów kontrolnych oraz ocenie ich efektywności,
- 4) zaproponowaniu planu działań zaradczych dla obszarów najbardziej narażonych na ryzyko operacyjne.

1.2.2.4 Ewidencja danych o stratach operacyjnych

W Banku funkcjonuje proces rejestracji danych o zdarzeniach z tytułu ryzyka operacyjnego. W jego ramach Bank systematycznie gromadzi dane zarówno o stratach operacyjnych, jak i zdarzeniach potencjalnych, które nie przyniosły straty, ale zostały ocenione jako istotne z punktu widzenia narażenia na stratę operacyjną. Dane te są przechowywane w centralnym rejestrze zdarzeń operacyjnych. Proces rejestracji zdarzeń z tytułu ryzyka operacyjnego realizuje następujące cele:

- 1) zebranie danych potrzebnych do identyfikacji i analizy obszarów, gdzie realizuje się ryzyko operacyjne,
- 2) zebranie danych pomocniczych w ramach procesu RCSA,
- 3) zebranie danych do opracowania limitu na ryzyko operacyjne,
- 4) zapewnienie danych na potrzeby monitorowania wykorzystania limitów na ryzyko operacyjne,
- 5) przygotowanie danych na potrzeby modelowania ryzyka operacyjnego, w tym w zakresie przeprowadzania testów warunków skrajnych,
- 6) zapewnienie danych na potrzeby raportowania zewnętrznego.

1.2.2.5 Monitorowanie ryzyka operacyjnego w oparciu o kluczowe wskaźniki ryzyka

Bank posiada system wczesnego ostrzegania przed ekspozycją na ryzyko operacyjne w oparciu o tzw. kluczowe wskaźniki ryzyka. KRI są zestawem parametrów procesu biznesowego, które z wyprzedzeniem odzwierciedlają skalę narażenia na ryzyko oraz zmiany profilu ryzyka operacyjnego danego procesu, stanowiąc również narzędzie bieżącego monitorowania stopnia narażenia Banku na ryzyko operacyjne.

1.2.2.6 Planowanie utrzymania ciągłości działania i plany awaryjne

Bank w sposób kompleksowy zarządza ciągłością działania poprzez identyfikację krytycznych procesów biznesowych, opracowywanie, aktualizację i testowanie planów ciągłości działania (BCP – *Business Continuity Plans*) oraz wzmacnianie świadomości ciągłości działania wśród pracowników Banku. Zarządzanie ciągłością działania ma za zadanie podnosić bezpieczeństwo Banku oraz zapewniać ciągłość jego krytycznych operacji w przypadku wystąpienia sytuacji awaryjnej. Posiadany przez Bank rozbudowany system planów ciągłości działania, które stanowią zbiór spójnych i powiązanych ze sobą procedur, określa sposób postępowania w przypadku wystąpienia definiowanych scenariuszy zdarzeń nadzwyczajnych odnoszących się do niedostępności osób, lokalizacji, systemów oraz usług podmiotów zewnętrznych.

1.2.2.7 Zakres i rodzaj systemów raportowania oraz pomiaru ryzyka operacyjnego

Na podstawie informacji zgromadzonych w centralnym rejestrze zdarzeń operacyjnych, wskaźników KRI, zgodnie z harmonogramem posiedzeń Komitetu ds. Ryzyka Operacyjnego oraz w okresach kwartalnych przygotowywane są syntetyczne raporty na temat poziomu ryzyka operacyjnego w skali Banku. Zawierają one między innymi informacje na temat:

- a) poziomu/ profilu ryzyka operacyjnego w danym kwartale w skali Banku;
- b) najbardziej istotnych wydarzeń wpływających na poziom ryzyka operacyjnego;

- c) zdarzeń zarejestrowanych w bazie w danym kwartale ze szczególnym uwzględnieniem największych zdarzeń;
- d) najistotniejszych działań podejmowanych w poszczególnych obszarach Banku związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym;
- e) kluczowych wskaźników ryzyka (KRI).

Dodatkowo, przygotowywane są okresowe raporty dla Rady Nadzorczej oraz dla pozostałych Komitetów funkcjonujących w Banku (Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa, Komitet ds. Ryzyka Rady Nadzorczej).

1.2.2.8 Zasady ograniczania ryzyka operacyjnego oraz strategii i procesy monitorowania skuteczności metod ograniczania ryzyka operacyjnego

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym istnieje równolegle do funkcjonujących polityk i procedur dotyczących redukcji strat i kosztów oraz usprawniania procesów operacyjnych. Stanowi on element zapewniający całościowe oraz zintegrowane podejście do ograniczania ryzyk o charakterze operacyjnym.

W celu ograniczenia ryzyka operacyjnego w Banku stosowane są między innymi rozwiązania, takie jak:

- a) instrumenty kontrolne;
- b) zabezpieczenia fizyczne;
- c) ubezpieczenia;
- d) plany awaryjne i ciągłości działania;
- e) outsourcing;
- f) szkolenia.

W Banku został opracowany szereg polityk i procedur mających wpływ na ograniczenie ryzyka operacyjnego. Określają one między innymi zagadnienia związane z:

- a) bezpieczeństwem Banku;
- b) bezpieczeństwem informacji;
- c) bezpieczeństwem danych osobowych;
- d) bezpieczeństwem systemu teleinformatycznego;
- e) zarządzaniem ciągłością działania (BCM);
- f) przeciwdziałaniem nadużyciom w Banku;
- g) przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

1.2.2.9 Informacje o sumach strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego w 2017 r.

Rodzaj zdarzenia	Kategoria zdarzenia w ramach rodzaju	Strata brutto (tys. zł)
1. Oszustwa wewnętrzne	Kradzież i oszustwo	0.0
2. Oszustwa zewnętrzne	Kradzież i oszustwo	4.8
3. Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwa w miejscu pracy	Stosunki pracownicze	0.0
4. Klienci, produkty i praktyki operacyjne	1) Obsługa klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	43.7
	2) Niewłaściwe praktyki biznesowe lub rynkowe	1 786.4
	3) Wady produktów	23.4
5. Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Szkody w aktywach rzeczowych w wyniku innych wydarzeń	0.0
6. Zakłócenia działalności banku	Systemy	80.6
7. Wykonanie transakcji, dostawa	1) Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	0.0
	2) Monitorowanie i sprawozdawczość	13.0

3) Napływ i dokumentacja klientów	1.5
4) Zarządzanie rachunkami klientów	273.6
5) Kontrahenci niebędący klientami banku (np. izby rozliczeniowe)	36.7
6) Sprzedawcy i dostawcy	0.0

Bank na bieżąco monitoruje straty wynikające ze zdarzeń w najbardziej dotkniętych kategoriach ryzyka operacyjnego dostosowując swoje działania prewencyjne i mitygujące do zmieniających się warunków.

Bank nie przekroczył limitu strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego zaakceptowanego przez Zarząd i Radę Nadzorczą na rok 2017. Poziom wykorzystania limitu wyniósł 49 %.

Największe straty wynikają z zawiązania rezerw na sprawy prawne.

1.2.3 Zarządzanie ryzykiem braku zgodności i reputacji

1.2.3.1 Zarządzanie ryzykiem braku zgodności i reputacji Banku

Ryzyko braku zgodności jest rozumiane jako ryzyko sankcji prawnych lub regulacyjnych, strat finansowych lub strat reputacji, które Bank może ponieść jako wynik niedostosowania się do przepisów prawa, regulacji nadzorczych, ogólnie przyjętych praktyk postępowania i standardów etycznych w działalności biznesowej oraz wewnętrznych polityk i procedur Banku. W ramach zarządzania ryzykiem braku zgodności Bank monitoruje także równolegle ryzyko reputacji, związane z negatywnym odbiorem wizerunku Banku przez klientów, kontrahentów, inwestorów, akcjonariuszy, nadzorców, regulatorów oraz opinię publiczną.

Ryzyko reputacji jest rozumiane jako ryzyko ewentualnego pogorszenia się opinii nt. sektora, w którym Bank działa albo też zła opinia nt. praktyk Banku lub jego wewnętrznej organizacji i kontroli, które może być pochodną wobec innych ryzyk, a w szczególności ryzyka braku zgodności. Za zarządzanie ryzykiem reputacji odpowiada Departament Komunikacji i Zarządzania Produktami oraz Departament Compliance.

Bank prowadząc swoją działalność, przestrzega przepisów obowiązującego prawa, regulacji wewnętrznych, zaleceń, wytycznych i innych regulacji wydawanych przez regulatorów, regulacji branżowych sektora finansowego, przyjętych zasad ładu korporacyjnego oraz ugruntowanych zasad etycznego postępowania.

Za zaprojektowanie i wdrożenie efektywnego programu zapewnienia zgodności oraz monitoring ryzyka braku zgodności i reputacji odpowiedzialny jest w Banku Departament Compliance. Program zapewnienia zgodności to obejmujący wszystkie działania Banku proces oceny, zarządzania oraz nadzorowania ryzyka braku zgodności. Podstawą Programu jest coroczny proces identyfikacji oraz oceny ryzyka braku zgodności we wszystkich jednostkach biznesowych Banku. W oparciu o ten proces, Departament Compliance przy współpracy z innymi jednostkami/ komórkami organizacyjnymi opracowuje Plan Compliance dla Banku na kolejny rok. W poszczególnych obszarach zarządzania ryzykiem braku zgodności funkcjonują regularne mechanizmy kontrolne i sprawozdawcze, a wyniki okresowych raportów są przedmiotem prezentacji i analiz na forum odpowiednich Komitetów oraz Zarządu Banku.

Dodatkowo, corocznie Rada Nadzorcza Banku dokonuje oceny efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku, podejmując w tej sprawie stosowną uchwałę.

1.2.4 Zarządzanie ryzykiem prawnym

Ryzyko prawne jest rozumiane jako zagrożenie wynikające ze zmian, ale także z naruszeń lub nieprzestrzegania przepisów ustaw, aktów wykonawczych i umów, jak również przepisów regulacyjnych, standardów rachunkowości, co w konsekwencji prowadzić może do wystąpienia sporów sądowych. Monitoringiem ryzyka prawnego oraz jego ograniczaniem zajmuje się Departament Prawny i Relacji Korporacyjnych w Pionie Prezesa Zarządu. Ryzyko prawne minimalizowane jest poprzez następujące działania:

- a) bieżące monitorowanie zmian w otoczeniu prawnym oraz regulatorskim Banku (informacje o aktualnych i planowanych zmianach, orzeczeniach sądowych istotnych dla działalności bankowej);
- b) bieżące opiniowanie regulacji wewnętrznych Banku;

- c) informowanie jednostek organizacyjnych o obowiązkach płynących ze zmian obowiązujących przepisów prawnych, w szczególności w zakresie działalności bankowej;
- d) bieżące opiniowanie umów zawieranych z podmiotami zewnętrznymi;
- e) wsparcie prawne w procesie negocjacji;
- f) wsparcie prawne w realizowaniu procesów biznesowych;
- g) ocenę, przez pracowników Departamentu Prawnego i Relacji Korporacyjnych, statusu prowadzonych w Banku spraw sądowych, w tym w szczególności oceny prawdopodobieństwa niekorzystnego rozstrzygnięcia danej sprawy oraz konieczności i wysokości utworzenia rezerwy;
- h) sygnalizowanie stwierdzonych nieprawidłowości w działaniach Banku, na podstawie zdarzeń zauważonych przez pracowników w toku realizacji zadań oraz prowadzonych przez nich spraw spornych oraz podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie zdarzeniom stwarzającym ryzyko prawne w zakresie obsługi prawnej danego Departamentu.

Ocena poziomu ryzyka prawnego polega na ustaleniu prawdopodobieństwa jego wystąpienia i oszacowania potencjalnych dla Banku strat lub ustaleniu przyczyn i rozmiaru poniesionych strat wywołanych danym zdarzeniem.

Bank identyfikuje ryzyko związane ze zlecaniem wykonywania czynności podmiotom zewnętrznym jako jedną z najistotniejszych ekspozycji w obszarze ryzyka operacyjnego. Wynika ona przede wszystkim z ograniczonej kontroli Banku nad podmiotami wykonującymi zlecane usługi. Podstawowym narzędziem ograniczania tego rodzaju ryzyka są w Banku szczegółowe polityki i procedury postępowania regulujące najważniejsze aspekty związane z czynnością outsourcingu.

Departament Prawny i Relacji Korporacyjnych przygotowuje raporty dla Zarządu Banku dotyczące zdarzeń z zakresu ryzyka operacyjnego na zlecenie Dyrektora Departamentu Prawnego i Relacji Korporacyjnych na podstawie zgromadzonych informacji o zdarzeniach operacyjnych.

1.2.5 Ryzyko rynkowe

1.2.5.1 Definicja

Ryzyko rynkowe jest ryzykiem zmiany wartości aktywów/ pasywów oraz pozycji pozabilansowych mającym wpływ na rachunek wyników lub kapitały własne Banku spowodowanym zmianami czynników rynkowych (w tym m.in. stóp procentowych, kursów walutowych).

1.2.5.2 Ogólne zasady zarządzania ryzykiem rynkowym

Podstawowym celem przyjętej przez Bank polityki jest ograniczanie ryzyka rynkowego poprzez jego aktywne monitorowanie oraz zarządzanie w oparciu o zasady i procedury zatwierdzone przez Radę Nadzorczą, Komitet ALCO i Zarząd Banku, z uwzględnieniem wymogów polskich organów nadzorczych. Apetyt na ryzyko rynkowe został określony za pomocą systemu limitów, wartości progowych i zasad. System limitów i wartości progowych uwzględnia wszystkie istotne czynniki związane z ryzykiem rynkowym.

Zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka rynkowego odbywa się w sposób scentralizowany przez Departament Skarbu.

Pomiar ryzyka rynkowego jest dokonywany przez znajdujący się w Pionie Zarządzania Ryzykiem Departament Zarządzania Ryzykiem Banku, który jest jednostką niezależną od jednostek dokonujących transakcji.

Raporty ryzyka rynkowego sporządzane są na bazie dziennej - w zakresie pomiaru ekspozycji ryzyka walutowego oraz cyklicznie, nie rzadziej niż raz w miesiącu w zakresie pomiaru ekspozycji ryzyka stopy procentowej. Ponadto okresowo (miesięczne, kwartalne) sporządzane są raporty w celach zarządczych. Odbiorcami raportów okresowych są przede wszystkim Rada Nadzorczą, Zarząd Banku, Komitet ALCO oraz Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa.

Podstawowymi metodami pomiaru ekspozycji ryzyka rynkowego są:

- a) pomiar wrażliwości (BPV),
- b) zmienność wyniku odsetkowego,
- c) pozycja walutowa.

Uzupełnieniem przyjętej metodyki są testy scenariuszy skrajnych umożliwiające oszacowanie potencjalnych strat Banku w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych.

W celu ograniczenia ryzyka rynkowego Bank zaimplementował strukturę limitów. Podstawowymi limitami są: limit BPV oraz limit otwartej pozycji walutowej globalnej brutto.

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły przekroczenia limitów określonych przez Radę Nadzorczą w zakresie ryzyka rynkowego.

1.2.5.3 Ryzyko walutowe

Bank ze względu na prowadzoną działalność na rynku walutowym narażony jest na ryzyko ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut. Ryzyko to – rozumiane jako prawdopodobieństwo wystąpienia straty – jest tym większe im:

- a) większa jest zmienność kursów walut;
- b) większe jest niedopasowanie należności i zobowiązań walutowych.

W zakresie ograniczania ryzyka walutowego w Banku funkcjonuje system limitów. Maksymalny poziom otwartych pozycji walutowych jest ograniczony przez nałożony limit maksymalnej wielkości otwartej pozycji brutto oraz w podziale na poszczególne waluty. Limity te służą do ograniczania do bezpiecznych kwot otwartej pozycji walutowej i są monitorowane w każdym dniu roboczym.

Statystyka otwartej pozycji walutowej brutto za okres 01.01.2017 – 31.12.2017 r. w Banku BPH (w tys. USD)

Wartość minimalna	Wartość maksymalna	Wartość średnia	01.01.2017	31.12.2017
60	2 552	505	972	751

1.2.5.4 Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej definiowane jest jako wrażliwość zarówno wyniku odsetkowego netto, jak i ekonomicznej wartości kapitału Banku na zmiany stóp procentowych. Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest identyfikacja obszarów ryzyka stopy procentowej oraz monitorowanie ekspozycji ryzyka, w ramach akceptowanego przez Radę Nadzorczą i Zarząd Banku poziomu ryzyka stopy procentowej.

Ryzyko stopy procentowej obejmuje cztery główne rodzaje ryzyka:

- a) ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania – wynikające z niedopasowania przeszacowywanych w danym okresie wielkości aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych;
- b) ryzyko krzywej dochodowości – wynikające ze zmian kształtu krzywej dochodowości występujących na skutek zmian relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów, a dotyczącymi tego samego indeksu lub rynku;
- c) ryzyko bazowe – wynikające z niedoskonałej korelacji stóp procentowych instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe o identycznych okresach przeszacowania lub płatności, lecz powiązanych z różnymi stawkami referencyjnymi;
- d) ryzyko opcji klienta – związane z występowaniem możliwości decyzyjnych przyznawanych klientom w ramach produktów i usług oferowanych przez Bank; w szczególności dotyczy to wcześniejszej spłaty kredytów, wcześniejszych wypłat depozytów, stosowania innych parametrów niż ujęte w harmonogramie spłaty rat kredytów oraz wynikające z występowania instrumentów pochodnych wbudowanych w oferowane usługi i produkty.

Bank wyznacza miary ryzyka dla całego portfela.

Pomiar i raportowanie ryzyka rynkowego jest dokonywane przez znajdujący się w Pionie Zarządzania Ryzykiem Departament Zarządzania Ryzykiem Banku, który jest jednostką niezależną od jednostek dokonujących transakcji.

Metodyka BPV pozwala natomiast na oszacowanie wrażliwości wyceny pozycji na zmiany stóp procentowych w poszczególnych przedziałach czasowych o 1 punkt bazowy (0,01%).

Ekspozycja Banku BPH na ryzyko zmian stóp procentowych, przedstawiona w postaci wrażliwości BPV wg stanu na 31 grudnia 2017 r. (w tys. PLN)

Waluta	Do 3 miesięcy	Od 3 do 6 miesięcy	Od 6 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 3 lat	Od 3 do 5 lat	Od 5 do 10 lat	Powyżej 10 lat	Razem
CHF	-81	-16	-1	-12	9	-3	4	-100
PLN	-20	-8	-1	-3	-8	-10	-8	-58
EUR	-2	0	0	-1	-1	0	0	-4
USD	0	0	0	0	0	0	0	0

Istotnym dopełnieniem analizy ekspozycji ryzyka stopy procentowej jest przeprowadzana okresowo analiza scenariuszy warunków kryzysowych. Dla ryzyka stopy procentowej Bank stosuje następujące scenariusze kryzysowe:

- równoległe przesunięcie krzywych dochodowości, w tym w górę i w dół o 200 punktów bazowych;
- scenariusze historyczne definiowane na podstawie historycznie zaobserwowanych zmian stóp procentowych.

Wyniki analizy scenariuszy kryzysowych dla równoległego przesunięcia krzywych o 200 punktów bazowych dla ekspozycji stopy procentowej Banku BPH (w tys. PLN)

Waluta	Do 3 miesięcy	Od 3 do 6 miesięcy	Od 6 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 3 lat	Od 3 do 5 lat	Od 5 do 10 lat	Powyżej 10 lat	Razem
CHF	-16 200	-3 200	-200	-2 400	1 800	-600	800	-20 000
PLN	-4 000	-1 600	-200	-600	-1 600	-2 000	-1 600	-11 600
EUR	-400	0	0	-200	-200	0	0	-800
USD	0	0	0	0	0	0	0	0

W zakresie ograniczania ryzyka stopy procentowej funkcjonuje w Banku system limitów i wartości progowych.

1.2.6 Ryzyko płynności

1.2.6.1 Definicja

Ryzyko płynności to potencjalne zagrożenie utraty zdolności do terminowego regulowania zobowiązań przez Bank. Strategia w zakresie ryzyka płynności i zarządzania tym ryzykiem została określona w dokumencie „Strategia Banku BPH S.A. w zakresie apetytu na ryzyko”. Strategia jest zatwierdzana przez Radę Nadzorczą Banku, Komitet ALCO i Zarządu Banku. Strategia określa najważniejsze zasady oraz definiuje zarządzanie ryzykiem płynności na poziomie strategicznym, jak również określa kierunkowo źródła refinansowania.

1.2.6.2 Ogólne zasady zarządzania ryzykiem płynności

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku odbywa się zgodnie z polityką uchwaloną przez Zarząd Banku. Dokument ten określa m.in. zasady monitorowania ryzyka płynności, obowiązki sprawozdawcze, kompetencje oraz zakresy odpowiedzialności poszczególnych jednostek w procesie zarządzania ryzykiem płynności (w tym rozdzielenie funkcji skarbowych od funkcji monitorujących ekspozycje ryzyka), system limitów oraz tzw. wskaźniki wczesnego ostrzegania ograniczające to ryzyko w Banku, jak również zasady postępowania w przypadku wystąpienia kryzysu płynności. Do monitoringu ryzyka płynności Bank wykorzystuje metodę urealnionej luki płynności. Urealniona luka płynności wyliczana jest według terminów zapadalności aktywów i zobowiązań prognozowanych w oparciu o ocenę bieżącą terminów i sald realizacji zobowiązań.

W celu utrzymania bezpiecznej pozycji płynności Banku decyzją Rady Nadzorczej Banku oraz decyzją Zarządu zatwierdzono podstawowy miernik ryzyka płynności – tzw. bufor płynności.

Bufor płynności jest wyliczany 1 raz w miesiącu na podstawie scenariuszy testów warunków skrajnych luki płynności. Bank definiuje tę miarę jako minimalną wielkość nieobciążonych, wysokiej jakości aktywów płynnych, jakie Bank winien posiadać, pozwalającą na przetrwanie Bankowi bez pomocy ze strony inwestora strategicznego co najmniej 30 dni w przypadku wystąpienia kryzysu płynności wewnątrz Banku, kryzysu systemowego lub stanowiącego kombinację obu powyższych wariantów, ale nie będącego ich prostą agregacją (tzw. „kryzys łączony”).

Z uwagi na obecną działalność, Bank nie jest narażony na ryzyko wypływu środków klientów, a także w ograniczonym stopniu odczuwa wahania czynników rynkowych. Z tego powodu w scenariuszach testów warunków skrajnych uwzględniono m.in. ryzyko wynikające z zmian regulacyjnych oraz rządowych w obszarze kredytów hipotecznych.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. nadwyżka płynności wynosiła 1 666 mln zł. i składała się z:

Elementy nadwyżki płynności	Typ aktywa (mln zł.)
Bony NBP	1 564
Gotówka i środki na rachunkach	102

Obecne poziomy miar M1-M4 oraz LCR wynikają głównie z wysokiego poziomu aktywów płynnych oraz ograniczonego poziomu wypływów płynności (Bank nie posiada depozytów klientów, a ponadto nie przyznaje linii pozabilansowych klientom).

Dodatkowo, Bank posiada linię pozabilansową od inwestora strategicznego w kwocie 2,2 mld CHF, która dotychczas nie była wykorzystywana i stanowi dodatkowe zabezpieczenie płynnościowe. Wielkość niewykorzystanej linii wg stanu na 31 grudnia 2017 r. wynosiła 2,2 mld CHF i w urealnionej luce płynności jest uwzględniana jako wpływ występujący w przedziale do 1 miesiąca, oraz jako wypływ zgodnie z kontraktowym terminem wygaśnięcia tej linii (tj.: w przedziale powyżej 5 lat).

Nadzorcze miary płynności kształtowały się w 2017 r. powyżej wymaganych limitów. Poniżej przedstawiono miary M1-M4 oraz LCR dla Banku BPH na dzień 31 grudnia 2017 r.:

M1 (mln. zł)	M2	M3	M4	LCR (%)
9 231	35,70	94,84	1,10	3 695

Poniżej przedstawiono urealnioną lukę płynności dla Banku BPH SA na 31 grudnia 2017 roku w mln zł:

Urealniona luka płynności dla Banku BPH na dzień 31 grudnia 2017 r. (w mln PLN)

	do 1 miesiąca	1-3 miesiący	3-6 miesiący	6-12 miesiący	1- 3 lat	3 - 5 lat	pow. 5 lat
luka urealniona	9 599	146	211	135	89	-7 171	-543
luka skumulowana	9 599	9 745	9 956	10 091	10 180	3 009	2 466

Poniżej przedstawiono strukturę sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy Banku wg stanu na 31 grudnia 2017 – z uwzględnieniem kontraktowych terminów zapadalności (w tys. zł).

Pasywa Banku BPH wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. (w tys. PLN)

Przedziały czasowe	do 1 miesiąca	od 1 miesiąca do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	razem
Zobowiązania wobec klientów	9 785	0	0	0	0	9 785
Zobowiązania wobec pozostałych instytucji	1 635	1 230	285 376	9 441 801	0	9 730 042
Pozostałe pasywa finansowe	10 095	0	0	942 540	71 344	1 023 979
Zobowiązania podporządkowane	70 159	0	0	0	0	70 159
RAZEM	91 674	1 230	285 376	10 384 341	71 344	10 833 965

Głównym źródłem finansowania Banku w 2017 roku były pożyczki oraz linie rewalwingowe otrzymane od podmiotów powiązanych z większościowym udziałowcem Banku. Bank posiada łącznie 6 umów na długoterminowe finansowanie w CHF, EUR i USD z Grupy GE, o kontraktowej zapadalności od 1 do 6 lat, w łącznej wysokości 2,67 mld CHF, 44 mln EUR, 4,5 mln USD na dzień 31 grudnia 2017r. (łącznie 73 mld zł wg kursu NBP z 31 grudnia 2017 r.) i 2,97 mld CHF na dzień 31 grudnia 2016 roku (12,23 mld zł wg kursu NBP z 31 grudnia 2016 r.). Wspomniane źródła finansowania są wystarczające w stosunku do skali prowadzonej działalności Banku. Wykorzystane linie kredytowe w urealnionej luce płynności są uwzględniane zgodnie z planowanym harmonogramem spłat, uwzględniającym tempo spłaty kredytów.

W celu zapewnienia bezpiecznego poziomu płynności Bank utrzymywał odpowiedni zasób wysokiej jakości, nieobciążonych aktywów płynnych, a dodatkowo poprzez podpisaną umowę miał dostęp do odnawialnego źródła finansowania w postaci linii kredytowej. Linia ta nie była wykorzystywana przez Bank w 2017 r. Wielkość niewykorzystanej linii wg stanu na 31 grudnia 2017 r. wynosiła 2,2 mld CHF i w urealnionej luce płynności jest uwzględniana jako wpływ występujący w trzecim dniu roboczym od dnia sprawozdawczego (tj.: w przedziale do 1 miesiąca), oraz jako wpływ zgodnie z kontraktowym terminem wygaśnięcia tej linii (tj.: w przedziale powyżej 5 lat).

Pozycje pozabilansowe Banku BPH wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. (w tys. PLN)

Przedziały czasowe	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Udzielone zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania	2 128	320	1 315	0	0	3 763
Pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone	2 128	320	1 315	0	0	3 763

1.2.7 Ryzyko modeli**1.2.7.1 Definicja**

Przez ryzyko modelu Bank rozumie ryzyko wystąpienia niekorzystnych następstw spowodowanych wykorzystaniem wadliwie zbudowanego modelu ze względu na zastosowaną metodologię, wykorzystanie błędnych założeń przy budowie modelu, błędną parametryzację modelu, jak również ryzyko wynikające z niewłaściwego zastosowania modelu w sposób niezgodny z jego założeniami oraz ryzyko zastosowania modelu, dla którego nie została przeprowadzona niezbędna aktualizacja lub który jest pozbawiony odpowiedniej kontroli i monitoringu funkcjonowania.

W ramach ryzyka modeli Bank wyróżnia następujące podkategorie, związane z różnymi aspektami funkcjonowania modeli:

- a) Ryzyko Metodologii i Założeń – ryzyko wynikające z wykorzystania niewłaściwych metod, narzędzi, technik lub procedur w procesie budowy modelu oraz określania jego komponentów, jak również wykorzystania nieodpowiednich teorii lub założeń bądź przyjęcia uproszczeń, skutkujących brakiem rzetelności oszacowań modelu; ryzyko metodologii i założeń obejmuje również ryzyko związane z immanentnymi ograniczeniami jakie mogą wystąpić w odniesieniu do modelowanego zjawiska
- b) Ryzyko Danych – ryzyko wykorzystania do budowy niekompletnych lub nieprawidłowych danych, danych wynikających z zastosowania błędnej lub nieodpowiedniej metody doboru próby
- c) Ryzyko Implementacji i Stosowania – ryzyko błędnego wdrożenia modelu do infrastruktury Banku, lub błędnego stosowania, nieadekwatnego do celu lub niezgodnego z założeniami modelu
- d) Ryzyko Administrowania – ryzyko niedostatecznego nadzoru nad bieżącym funkcjonowaniem modelu lub jego braku, jak również braku aktualizacji elementów składowych modelu, lub założeń stojących za modelem; ryzyko administrowania obejmuje również ryzyko polegające na operacyjnym zasilaniu modelu wadliwymi danymi pod kątem ich kompletności, aktualności oraz adekwatności w odniesieniu do założeń modelu
- e) Ryzyko Współzależności – ryzyko wynikające z występowania zależności między modelami, spowodowane m.in. wykorzystywaniem wyników działania innych modeli jako danych wejściowych do dalszego przetwarzania informacji.

1.2.7.2 Ogólne zasady zarządzania ryzykiem modeli

Ramy procesu zarządzania ryzykiem modeli są uregulowane w Banku poprzez Politykę „Zasady zarządzania ryzykiem modeli w Banku BPH S.A.”. Przyjęty kształt procesu w sposób kompleksowy określa kluczowe elementy procesu zarządzania ryzykiem modeli, prowadząc do standaryzacji metod nadzoru modeli funkcjonujących w Banku. Założenia procesu definiują pojęcia „model” oraz „ryzyko modeli”, wskazane zostały kluczowe aspekty związane z ryzykiem stosowania modeli, ustanowiono reguły zarządzania ryzykiem modeli w odniesieniu do kolejnych etapów cyklu życia modelu oraz ustanowiono role i zakres odpowiedzialności za poszczególne działania w procesie.

Nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem modeli jest sprawowany przez:

- a) Radę Nadzorczą – pełniącą nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie zarządzania ryzykiem modeli ze strategią zarządzania ryzykiem; Rada Nadzorcza odpowiada za ocenę stopnia skuteczności zarządzania ryzykiem modeli przez Bank, zatwierdza poziom tolerancji na ryzyko modeli i nadzoruje jego przestrzeganie przez Bank
- b) Zarząd Banku – ustanawiający ramy zarządzania ryzykiem modeli wykorzystywanych w Banku wspierające wdrożenie efektywnego procesu zarządzania ryzykiem modeli, uwzględniającego odpowiedni podział ról i odpowiedzialności uczestników procesu; Zarząd Banku zapewnia funkcjonowanie procesu kontroli ryzyka modeli poprzez wdrożenie zasad zarządzania ryzykiem modeli w formie szczegółowych procedur i regulacji związanych z poszczególnymi modelami funkcjonującymi w Banku. Przyjęte przez Bank zasady zarządzania ryzykiem modeli, oraz szczegółowe procedury i regulacje przyjęte w tym zakresie, podlegają rocznemu przeglądowi celem zapewnienia aktualności przedstawionych w nich zasad oraz ich modyfikacji w związku z rozwojem metod i praktyk dotyczących zarządzania ryzykiem modeli
- c) Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa – nadzorujący całościowy proces zarządzania ryzykiem modeli wykorzystywanych w Banku oraz uczestniczący w procesie zarządzania ryzykiem modeli zgodnie ze swoimi kompetencjami
- d) Poszczególne Komórki Organizacyjne Banku – odpowiedzialne za nadzór nad różnymi aspektami funkcjonowania modeli, w zależności od roli pełnionej w procesie (właściciel modelu, jednostka modelująca, jednostka implementująca, jednostka walidująca)

Poziom ryzyka modelu jest wyznaczany jako wypadkowa dwóch elementów: oceny istotności modelu oraz oceny stopnia narażenia na ryzyko modelu. Bank definiuje istotność modelu jako cechę modelu, która jest określana z uwzględnieniem oceny wielkości ekspozycji objętej działaniem modelu oraz oceny istotności procesu, w ramach którego używany jest model i roli modelu w tym procesie. Ocena istotności modelu jest nadawana w oparciu o wartość Indeksu Istotności Modelu wyznaczanego dla każdego modelu. Bank

definiuje stopień narażenia na ryzyko modelu jako miarę odzwierciedlającą skumulowany wpływ wszystkich wyróżnianych przez Bank kategorii ryzyka modelu na poprawność funkcjonowania modelu i prawidłowość generowanych przez model wyników. Ocena stopnia narażenia na ryzyko modelu jest nadawana w oparciu o wartość Indeksu Stopnia Narażenia na Ryzyko wyznaczanego dla każdego modelu. Ocena poziomu ryzyka modelu jest nadawana w oparciu o wartość Indeksu Ryzyka Modeli, który jest wyznaczany dla każdego modelu poprzez połączenie wyznaczonych dla modelu wartości Indeksu Istotności Modelu oraz Indeksu Stopnia Narażenia na Ryzyko w jedną miarę.

Poziom ryzyka modeli jest monitorowany za pomocą kwartalnych raportów dotyczących istotnych aspektów zarządzania ryzykiem modeli przedstawianych Komitetowi ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa. Rada Nadzorcza oraz Zarząd Banku jest informowany o poziomie ryzyka modeli z częstotliwością roczną.

Tolerancję na ryzyko modeli Bank definiuje jako dopuszczalny poziom ryzyka modeli w ujęciu zagregowanym akceptowany przez Bank. Tolerancja na ryzyko modeli jest wyznaczana jako wypadkowa następujących elementów: określonej oczekiwanej struktury poziomu ryzyka modeli w ujęciu zagregowanym oraz określonego dopuszczalnego poziomu ryzyka modeli w ujęciu zagregowanym, wyrażonego poprzez wyznaczenie limitu na wartość zagregowanego Indeksu Ryzyka Modeli. Poziom tolerancji na ryzyko modeli podlega przeglądowi i aktualizacji w co najmniej cyklach rocznych oraz każdorazowo w przypadku obserwacji istotnych zmian w otoczeniu wewnętrznym i zewnętrznym Banku. Bank stale pracuje nad rozwojem przyjętych zasad w oparciu o zbierane doświadczenia.

2. Informacje z zakresu stosowania norm ostrożnościowych

2.1 Nazwa Banku

Bank BPH Spółka Akcyjna jest bankiem mającym siedzibę w Polsce, ul. Płk. Jana Pałubickiego 2, 80-175 Gdańsk. Bank jest wpisany do rejestru prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Gdańsk – Północ w Gdańsku, pod numerem KRS0000010260. Numer identyfikacji podatkowej (NIP) jest następujący: 675-000-03-84.

2.2 Krótki opis jednostek, które:

- a) są objęte konsolidacją pełną:

W Banku nie występują spółki objęte konsolidacją pełną.

5 kwietnia 2017 r. doszło do zawarcia przez spółkę zależną od Banku - BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o. - warunkowej umowy sprzedaży 100 % akcji spółki BPH Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. (BPH TFI) na rzecz ALTUS Agent Transferowy Sp. z o.o.

W dniu 31 sierpnia 2017 r., w związku z warunkową umową z dnia 5 kwietnia 2017 r., doszło do zawarcia umowy przeniesienia akcji BPH TFI. Na mocy ww. umowy, spółka ALTUS Agent Transferowy Sp. z o.o., w której 100 % udziałów posiadała spółka ALTUS TFI S.A., nabyła od spółki BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o. 100 % akcji spółki BPH TFI.

Na dzień 31 grudnia 2017 r., Bank i jego spółka zależna BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o., nie posiadają, odpowiednio pośrednio i bezpośrednio, akcji spółki BPH TFI. Tym samym według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r., Bank nie posiada żadnej jednostki pośrednio zależnej.

- b) są objęte konsolidacją proporcjonalną:

W Banku nie występują spółki objęte konsolidacją proporcjonalną.

- c) wykazywane metodą praw własności:

W Banku nie występują spółki wykazywane metodą praw własności.

- d) pomniejszają fundusze własne:

W Banku nie występują jednostki, które pomniejszają fundusze własne.

e) nie są ani konsolidowane, ani nie pomniejszają funduszy własnych:

W Banku nie występują jednostki, które nie są konsolidowane i nie pomniejszają funduszy własnych.

2.3 Informacje o istotnych, istniejących lub przewidywanych przeszkodach natury prawnej lub praktycznej, w szybkim przekazaniu funduszy własnych albo spłacie zobowiązań między podmiotem dominującym a jego podmiotami zależnymi

Wszelkie transakcje między podmiotem dominującym a jego podmiotem zależnym w tym spłata wzajemnych zobowiązań oraz przekazanie funduszy, odbywają się z zachowaniem przepisów prawa obowiązujących spółki, w tym w szczególności z zachowaniem zasad Kodeksu spółek handlowych oraz postanowień Statutu.

Nie występują obecnie oraz zgodnie z najlepszą wiedzą nie przewiduje się wystąpienia istotnych przeszkód natury prawnej lub praktycznej w szybkim przekazywaniu funduszy własnych albo spłacie zobowiązań między podmiotem dominującym a podmiotami zależnymi.

2.4 Łączna kwota niedoborów kapitału we wszystkich podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją oraz imienna lista tych podmiotów, przy czym niedobór kapitału jest rozumiany jako różnica między faktycznymi funduszami własnymi i minimalnym wymogiem kapitałowym

W Banku nie występują takie podmioty.

3. Informacje dotyczące funduszy własnych

3.1 Podstawowe informacje dotyczące głównych właściwości i warunków odnoszących się do wszystkich pozycji i składników funduszy własnych

Kapitał podstawowy Tier I:

Instrumenty kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I wykazane w wartości nominalnej, zgodnie ze Statutem Banku oraz zapisami w Krajowym Rejestrze Sądowym. Kapitał zakładowy Banku wynosił 214 421 tys. PLN i składał się z 42 884 292 sztuk akcji zwykłych o wartości nominalnej 5 PLN za akcję.

Skumulowane inne całkowite dochody, definiowane zgodnie z MSR, w kwocie 1 438 tys. PLN prezentowane są po odliczeniu wszelkich obciążeń podatkowych dających się przewidzieć w chwili wyliczenia tej kwoty, a przed zastosowaniem filtrów ostrożnościowych.

Kapitały rezerwowe definiowane są jako kapitały w rozumieniu mających zastosowanie standardów rachunkowości, których ujawnienie jest wymagane zgodnie z tymi standardami rachunkowości, z wyjątkiem wszelkich kwot już uwzględnionych w ramach skumulowanych innych całkowitych dochodów lub zysków zatrzymanych. Prezentowane są po odliczeniu wszelkich obciążeń podatkowych dających się przewidzieć w chwili wyliczenia tej kwoty i wynoszą 2 130 998 tys. PLN.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego w kwocie 308 338 tys. PLN jest tworzony z zysku po opodatkowaniu zgodnie z Ustawą Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku z późniejszymi zmianami.

Kapitał podstawowy Tier I – korekty regulacyjne:

Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego), które wynoszą 11 083 tys. PLN, pomniejszają kapitał podstawowy Tier I.

Kapitał Tier II:

Zobowiązania podporządkowane to wyemitowane niezabezpieczone obligacje podporządkowane o wartości nominalnej 675 000 tys. PLN o wymagalności w październiku 2020 r. skorygowane o wartość amortyzacji w kwocie 295 197 tys. PLN oraz pożyczka udzielona przez GE Ireland CHF Funding Unlimited Company w kwocie 75 000 000 franków szwajcarskich równoważność 267 540 tys. PLN o wymagalności w grudniu 2022 r. skorygowana o wartość amortyzacji w kwocie 1 172 tys. PLN oraz pożyczka udzielona przez

GE Ireland CHF Funding Unlimited Company w kwocie 20 000 000 franków szwajcarskich równoważąc 71 344 tys. PLN o wymagalności w grudniu 2024 r.

Na koniec roku 2017 kapitał Tier II wyniósł 717 515 tys. PLN.

3.2 Fundusze własne w okresie przejściowym zgodnie z Załącznikiem VI Rozporządzenia Wykonawczego (UE) nr 1423/2013

Tabela przedstawia dane na temat poszczególnych składników funduszy własnych zgodnie ze wzorem zamieszczonym w Załączniku VI Rozporządzenia Wykonawczego (UE) nr 1423/2013.

Dla większej czytelności dane ograniczają się do wierszy niezerowych, pozostając jednak przy numeracji pozycji z tabeli zaprezentowanej w Załączniku VI.

Fundusze własne Grupy wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. (w tys. PLN)

Pozycja	Kwoty zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013
KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I: INSTRUMENTY I KAPITAŁY REZERWOWE	
1 Instrumenty kapitałowe i związane z nim azio emisyjne	214 421
2 Zyski zatrzymane	4 856
3 Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe)	2 132 436
3a Fundusze ogólne ryzyka bankowego	308 338
5 Udział mniejszości (kwota dopuszczona w kapitale podstawowym Tier 1)	0
6 Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	2 660 051
KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I: KOREKTY REGULACYJNE	
7 Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	0
8 Wartości niematerialne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego)	-11 084
26a Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468:	0
w tym: 40% filtr dla niezrealizowanego zysku na instrumentach dostępnych do sprzedaży	0
28 Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-11 084
29 Kapitał podstawowy Tier I	2 648 967
KAPITAŁ DODATKOWY TIER I: INSTRUMENTY	
36 Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	-
KAPITAŁ DODATKOWY TIER I: KOREKTY REGULACYJNE	
43 Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	-
44 Kapitał dodatkowy Tier I	-
45 Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	2 648 967
KAPITAŁ TIER II: INSTRUMENTY I REZERWY	
46 Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	717 514
51 Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	717 514
KAPITAŁ TIER II: KOREKTY REGULACYJNE	
57 Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	-

58	Kapitał Tier II	717 514
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	3 366 481
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	16 072 213
WSPÓŁCZYNNIKI I BUFORY KAPITAŁOWE		
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	16,48%
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	16,48%
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	20,95%

3.3 Uzgodnienie pozycji funduszy własnych oraz kapitałów wykazanych w zbadanym sprawozdaniu finansowym

Uzgodnienie pozycji funduszy własnych oraz kapitałów wykazanych w zbadanym sprawozdaniu finansowym (w tys. PLN)

Pozycja	Wartość w sprawozdaniu finansowym
Kapitał podstawowy	214 421
Zyski zatrzymane	26 641
Inne dochody całkowite	1 438
Kapitał zapasowy	1 183 943
Fundusz ogólnego ryzyka	308 338
Pozostałe kapitały rezerwowe	947 055
Kapitały niekontrolujące	0
Kapitał razem	2 681 837
Część wyniku netto, która nie może być zaliczona w dacie raportowania do funduszy własnych na potrzeby wyliczania norm ostrożnościowych	-21 511
Kwota wartości niematerialnych pomniejszona o rezerwy z tyt. odroczonego podatku dochodowego	-11 084
Korekta o 60% niezrealizowanych zysków	-
Pożyczki podporządkowane	1 013 884
Amortyzacja pożyczki podporządkowanej	-296 369
Kapitały niekontrolujące	0
Kapitały z aktualizacji wyceny nieujęte w funduszach	-
Korekta dodatkowej wyceny	-
Fundusze własne	3 366 482

3.4 Główne cechy instrumentów kapitałowych emitowanych przez Bank, zgodnie z Załącznikiem II Rozporządzenia Wykonawczego (UE) nr 1423/2013

	Seria A	Seria B
1 Emitent	Bank BPH S.A.	Bank BPH S.A.

2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	Akcje imienne, niepubliczne (d. ISIN: PLBPH0000019)	Akcje imienne, niepubliczne (d. ISIN: PLBPH0000019)
3	Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo polskie	Prawo polskie
<i>Ujmowanie w kapitale regulacyjnym</i>			
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I
6	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub-) skonsolidowanym/na poziomie jednostkowym oraz (sub-) skonsolidowanym	Poziom jednostkowy / Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy / Poziom skonsolidowany
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone przez każdy system prawny)	Akcje imienne zwykłe / Art. 50 CRR	Akcje imienne zwykłe / Art. 50 CRR
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (w tys. PLN, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)		
9	Wartość nominalna instrumentu	5,00 PLN	5,00 PLN
9a	Cena emisyjna	Brak ceny emisyjnej. Seria A powstała w wyniku zmiany oznaczenia serii wszystkich ówczesnie istniejących akcji Banku od serii A do E na serię A	38,53 PLN
9b	Cena wykupu	-	-
10	Klasyfikacja księgowa	Kapitał własny	Kapitał własny
11	Pierwotna data emisji	Zarejestrowana 21.11.2017 r. (Seria A powstała w wyniku zmiany oznaczenia serii wszystkich ówczesnie istniejących akcji Banku od serii A do E na serię A)	31.10.2017 r. (zarejestrowana 21.11.2017 r.)
12	Wieczyste czy terminowe	Wieczyste	Wieczyste
13	Pierwotny termin zapadalności	Nie dotyczy	Nie dotyczy
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	Nie	Nie
15	Termin wykupu opcjonalnego, terminy wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	-	-
16	Kolejne terminy wykupu, jeżeli dotyczy	-	-
<i>Kupony / dywidendy</i>			
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	Stopa zmienna	Stopa zmienna
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	-	-
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacenia dywidendy	Tak	Tak
20 a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	Zgodnie z zaleceniami KNF Bank BPH w 2017 roku pozostawał w reżimie postępowania naprawczego, o którym mowa w art. 142 ustawy Prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym do dnia 8 października 2016 r. W myśl art. 142 ust. 4 w/w ustawy, w okresie realizacji programu postępowania naprawczego, wszelkie zyski muszą być wykorzystane na pokrycie uprzednio poniesionych strat, a po ich pokryciu na podwyższenie funduszy własnych Banku.	
20 b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	Zgodnie z zaleceniami KNF Bank BPH w 2017 roku pozostawał w reżimie postępowania naprawczego, o którym mowa w art. 142 ustawy Prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym do dnia 8 października 2016 r. W myśl art. 142 ust. 4 w/w ustawy, w okresie realizacji programu postępowania naprawczego, wszelkie zyski muszą być wykorzystane na pokrycie uprzednio poniesionych strat, a po ich pokryciu na podwyższenie funduszy własnych Banku.	
21	Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	Nie	Nie

22	Nieskumulowane czy skumulowane	Niekumulacyjny	Niekumulacyjny
23	Zamienne czy niezamienne	Niezamienny	Niezamienny
24	Jeżeli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące zamianę	-	-
25	Jeżeli zamienne, w pełni czy częściowo	-	-
26	Jeżeli zamienne, wskaźnik konwersji	-	-
27	Jeżeli zamienne, zamiana obowiązkowa czy opcjonalna	-	-
28	Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	-	-
29	Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	-	-
30	Odpisy obniżające wartość	Nie	Nie
31	W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	-	-
32	W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	-	-
33	W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	-	-
34	W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	-	-
35	Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego w odniesieniu do danego instrumentu)	-	-
36	Niezgodne cechy przejściowe	Nie	Nie
37	Jeżeli tak, należy określić niezgodne cechy	-	-

4. Informacje dotyczące przestrzegania wymogów w zakresie funduszy własnych

4.1 Opis metody stosowanej przez Bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego stanowiącego wsparcie bieżącej i przyszłej działalności Banku

4.1.1 Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP)

4.1.1.1 Ogólne założenia procesu ICAAP

Bank ustanowił ICAAP jako proces służący ocenie wielkości kapitału wymaganego do pokrycia ryzyk, jakie Bank ponosi tj. kapitału wewnętrznego. Proces ten zapewnia także, by kapitał dostępny w każdym czasie w pełni pokrywał kapitał wewnętrzny lub regulacyjny, w zależności od tego, który z nich jest wyższy. ICAAP jest ściśle powiązany ze strategicznymi celami biznesowymi, skłonnością do podejmowania ryzyka oraz profilem ryzyka Banku, a także z jego adekwatnością kapitałową, zapewniając wielokierunkowy mechanizm interakcji między tymi elementami składowymi.

Proces ten obejmuje wzajemnie zależne fazy, realizowane w poniższej kolejności:

- a) określenie istotności ryzyk - analiza ryzyk występujących w otoczeniu i działalności Banku, w efekcie którego zostają określone ryzyka istotne, uwzględniane następnie w kolejnych etapach procesu;
- b) kwantyfikacja ryzyk - pomiar i oszacowanie wielkości poszczególnych ryzyk oraz kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia poszczególnych ryzyk, z zastosowaniem metodologii przyjętych przez Bank;
- c) agregacja ryzyk - konsolidacja kapitału wewnętrznego oszacowanego na poszczególne ryzyka, w wyniku czego określona jest łączna pozycja ryzyka (poziom kapitału wewnętrznego) Banku;
- d) kontrola ex-ante, monitorowanie i raportowanie kapitału (w tym kontrola ex-post) - obejmuje alokowanie kapitału dostępnego do konkretnych ryzyk nadwyżki kapitału, co wraz z celami i strukturą kapitałową jest przedmiotem stałej kontroli, monitorowania i raportowania.

Równoległe z przedstawionymi powyżej fazami odbywa się podproces planowania kapitałowego i zarządzania kapitałem, który stanowiąc integralną część ICAAP, związany jest z koniecznością utrzymywania i alokowania odpowiedniej kwoty kapitału dostępnego, pozwalającej na pokrycie zidentyfikowanej pozycji ryzyka, zarówno w bieżącym okresie, jak i w przyszłości. Wspomniany podproces ściśle współdziała i częściowo pokrywa się z fazami ICAAP przedstawionymi powyżej.

ICAAP jest także uwzględniany w procesach zarządzania ryzykami istotnymi, należących do codziennej działalności Banku.

ICAAP objęty jest systemem kontroli wewnętrznej Banku, który zapewnia zgodność procesu z regulacjami wewnętrznymi i zewnętrznymi oraz jego stałe usprawnianie i adekwatność względem profilu działalności Banku. Na system kontroli składają się m.in. okresowy przegląd procesu prowadzony przez zaangażowane w niego jednostki, a także regularny audyt tego przeglądu i samego procesu, wykonywany przez Departament Audytu Wewnętrznego.

4.1.1.2 Identyfikacja i pomiar ryzyka

Identyfikacja bieżących i przyszłych ryzyk istotnych obejmuje określenie wszelkich ryzyk, na które Bank BPH jest narażony w swojej działalności oraz ich ocenę pod względem istotności. Ryzyko jest istotne, jeżeli w znaczny sposób może wpłynąć na zysk lub kapitał dostępny Banku. Bank utrzymuje kapitał na pokrycie ryzyk istotnych, chyba że stosowane są inne metody łagodzenia skutków realizacji ryzyka. Ryzyka istotne są przez Bank zarządzane.

Bank BPH określa dwie kategorie ryzyk:

- a) ryzyka trwale istotne;
- b) ryzyka oceniane pod względem istotności okresowo.

Ryzyka trwale istotne nie są przedmiotem okresowej oceny pod względem istotności. Wszelkie inne ryzyka oceniane są przez Bank pod względem istotności okresowo.

Za ryzyka trwale istotne Bank BPH uznaje:

- a) ryzyko kredytowe;
- b) ryzyko operacyjne;
- c) ryzyko rynkowe;
- d) ryzyko biznesowe;
- e) ryzyko płynności,
- f) ryzyko kapitałowe (niewypłacalności).

Ryzyka okresowo oceniane pod względem istotności obejmują m.in.:

- a) ryzyko reputacji;
- b) ryzyko braku zgodności;
- c) ryzyko prawne;
- d) ryzyko modeli;
- e) ryzyko systemów IT;
- f) ryzyko outsourcingu,
- g) ryzyko HR (zasobów ludzkich)
- h) ryzyko sekurytyzacji;
- i) ryzyko polityczne;

j) niektóre podkategorie ryzyk trwale istotnych.

W kontekście identyfikacji i pomiaru ryzyk w ramach szacowania kapitału wewnętrznego Bank stosuje kompleksowe podejście oparte o dwa równoległe i uzupełniające się procesy:

- a) z dołu do góry (tzw. *bottom up*) – realizowany poprzez organizowane raz w roku tzw. warsztaty oceny istotności ryzyk z udziałem przedstawicieli dedykowanych komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za ocenę istotności i monitoring poziomu danego ryzyka;
- b) z góry na dół (tzw. *top down*) – polegający na całościowej ocenie ryzyk dokonywanej przez najwyższe kierownictwo Banku w trakcie specjalnej sesji organizowanej przynajmniej raz w roku. W trakcie sesji identyfikowane są zagrożenia i potencjalne niekorzystne sytuacje mogące skutkować stratami dla Banku lub niezrealizowaniem zakładanych celów strategicznych.

W wyniku realizacji obu procesów określana jest lista ryzyk istotnych, na które Bank będzie w największym stopniu narażony w ciągu najbliższych 12 miesięcy.

4.1.1.3 Kwantyfikacja ryzyk

W fazie kwantyfikacji ryzyk oszacowana zostaje kwota kapitału konieczna do pokrycia każdego ryzyka istotnego (kapitał wewnętrzny). Kapitał wewnętrzny nie jest szacowany dla ryzyk, których nie można ograniczyć poprzez utrzymanie kapitału (np. ryzyko płynności) oraz dla ryzyk, dla których nie ma uznanych metod kwantyfikacji ryzyka. Kwantyfikacja ryzyka jest integralną częścią procesu zarządzania indywidualnymi kategoriami ryzyka. Szacowanie kapitału wewnętrznego jest aktywnie stosowane przy monitorowaniu i raportowaniu ryzyka oraz zarządzaniu nim.

Kapitał wewnętrzny na poszczególne ryzyka trwale istotne jest kwantyfikowany przy wykorzystaniu następujących metod lub modeli:

- a) dla ryzyka kredytowego: dla aktywów objętych systemem ratingowym - metoda oparta na podejściu IRB-AA (*Internal-Ratings Based Advanced Approach*); dla aktywów nie objętych systemem ratingowym – metoda standardowa używana w wyliczeniach wymogu kapitałowego Filara I;
- b) dla ryzyka operacyjnego: regulacyjna metoda standardowa;
- c) dla ryzyka biznesowego: metoda bazująca na analizie wrażliwości wyniku odsetkowego netto będącego różnicą pomiędzy przychodami i kosztami odsetkowymi przy założonym scenariuszu zmiany stóp procentowych.
- d) w przypadku ryzyka płynności Bank zabezpiecza się zarządzając nim, ograniczając je i utrzymując aktywa płynne. Ryzyko to jest jednak uznawane za trwale istotne, gdyż jest jednym z najstarszych i najbardziej rozpowszechnionych w działalności bankowej,
- e) w przypadku ryzyka kapitałowego (niewypłacalności) kapitał wewnętrzny nie jest szacowany, a Bank zabezpiecza się odpowiednio zarządzając kapitałem poprzez m. in. bieżący monitoring sytuacji kapitałowej Banku (ze szczególnym uwzględnieniem wewnętrznych poziomów minimalnych współczynników kapitałowych oraz limitów nakładanych przez nadzorców rynku kapitałowego a także w odniesieniu do poziomów uruchamiania awaryjnych planów kapitałowych), planowanie kapitałowe, kapitałowe testy warunków skrajnych, podejmowanie działań przewidzianych w wewnętrznych regulacjach Banku na podstawie przeprowadzanych analiz.

W odniesieniu do ryzyk, których nie uznaje się za trwale istotne, modelami preferowanymi są modele podobne do modeli wartości zagrożonej. Do oceny kapitału wewnętrznego mogą być również wykorzystane analizy scenariuszy lub inne metody ilościowe. W przypadku ryzyk, które nie poddają się żadnemu rodzajowi analizy ilościowej, Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa jest odpowiedzialny za decyzję o stosowanej metodzie lub podejściu jakościowym (czyli braku kwantyfikacji kapitału dla danego ryzyka). Poza kapitałem wewnętrznym na poszczególne ryzyka istotne określa się także bufor kapitałowy na ryzyka nieistotne, które mogą okazać się ryzykami istotnymi. Taki bufor kapitałowy zapewnia, że Bank unika niedoszacowania swego kapitału wewnętrznego; uznaje się go też za mający związek z poziomem istotności ryzyka.

4.1.1.4 Agregacja ryzyk

W fazie agregacji kapitału następuje wyznaczenie łącznej pozycji ryzyka (poziomu kapitału wewnętrznego) w BPH. Agregacja w oparciu o kwoty kapitału wewnętrznego wyznaczonego oddzielnie dla każdej z

kategorii ryzyk istotnych (do których stosuje się podejście ilościowe). Ponadto wielkość ta jest dodatkowo zwiększana o kwotę buforu - kapitału utrzymywanego na ryzyka nieistotne.

4.1.1.5 Kontrola *ex-ante*, monitorowanie i raportowanie kapitału

Kapitał wewnętrzny oszacowany dla poszczególnych ryzyk oraz dla całego Banku podlega ciągłemu monitoringowi w porównaniu z kapitałem dostępnym i kapitałem alokowanym, strukturą kapitału i celami kapitałowymi oraz innymi wartościami kontrolnymi. Wyniki monitoringu są raportowane organom kierowniczym i nadzorczym Banku, tj. Radzie Nadzorczej i Komitetowi ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa.

4.1.1.6 Testy warunków skrajnych

Zintegrowane testy warunków skrajnych („enterprise-wide stress testing”) stanowią integralną część zarządzania ryzykiem i mają na celu sprawdzenie wrażliwości Banku na niekorzystne zmiany w otoczeniu makroekonomicznym poprzez analizę wpływu tych zmian na poziom strat kredytowych, wielkość wolumenów depozytowych i kredytowych, strukturę bilansu, koszty finansowania, wynik finansowy, pozycję płynnościową oraz adekwatność kapitałową Banku. Wyniki testów są podstawą do opracowania działań zarządczych na wypadek zrealizowania się zakładanych scenariuszy.

4.1.2 Zarządzanie kapitałem

4.1.2.1 Ogólne założenia zarządzania kapitałem

Celem Banku BPH jest aktywne zapewnienie zrównoważonej wartości dla akcjonariuszy i utrzymanie kapitału na poziomie, który umożliwi Bankowi działanie w sposób ostrożny, a jednocześnie skuteczny. Cel ten osiągany jest przez utrzymanie odpowiedniej bazy kapitałowej, biorąc pod uwagę profil ryzyka Banku i przepisy ostrożnościowe, a także uwzględniając zarządzanie kapitałem w oparciu o ryzyko w ramach planowanych celów w działalności gospodarczej.

Głównym źródłem kapitału dla Banku jest bieżąca nadwyżka kapitału (kapitał dostępny powyżej określonego apetytu na ryzyko). Drugim głównym źródłem kapitału jest nierozliczony wynik z lat ubiegłych. Jeśli nadwyżka kapitału i nierozliczony wynik z lat ubiegłych okażą się niewystarczające, Bank rozważy emisję zadłużenia podporządkowanego lub nowych akcji.

Bank określa cele kapitałowe, które zapewniają stabilną bazę kapitałową i realizację celu strategii kapitałowej. Określenie celów kapitałowych ma podstawowe znaczenie dla zarządzania kapitałem i stanowi odniesienie w kontekście planowania kapitału, alokacji kapitału i awaryjnych planów kapitałowych. Ustalając cele kapitałowe, Bank BPH bierze pod uwagę swoje plany strategiczne, warunki zewnętrzne, w tym sytuację makroekonomiczną, wytyczne regulatorów sektora bankowego w zakresie rekomendowanych i oczekiwanych poziomów ryzyka kapitałowego (ze szczególnym uwzględnieniem zapisów Rozporządzenia CRR, Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym, zaleceń KNF skierowanych do Banku oraz decyzji Komitetu Stabilności Finansowej odnośnie wysokości buforów kapitałowych) oraz inne czynniki środowiska biznesowego. Cele kapitałowe mają podobny horyzont jak strategia biznesowa i są zatwierdzane przez Zarząd Banku i Radę Nadzorczą oraz nadzorowane przez Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa. Cele kapitałowe koncentrują się z jednej strony na minimalnych wymogach w zakresie funduszy własnych, a z drugiej strony na kapitale wewnętrznym wymaganym do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka.

Według danych na 31 grudnia 2017 r. łączny współczynnik kapitałowy w Banku BPH wyniósł 20,95% i kształtował się powyżej poziomu ustanowionego przez Regulatora na poziomie 19,06%. W listopadzie 2017 roku Bank otrzymał zalecenie Komisji Nadzoru Finansowego dotyczące utrzymania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych na poziomie jednostkowym. KNF zarekomendował utrzymanie współczynników kapitałowych Banku BPH powyżej minimów określonych w art. 92 CRR odpowiednio o: 5,81 p.p dla całkowitego współczynnika kapitałowego (TCR), 4,36 p.p. dla współczynnika Tier 1 oraz 3,25 p.p. dla współczynnika kapitału podstawowego Tier 1.

4.1.2.2 Planowanie kapitałowe

Planowanie kapitału koncentruje się na ocenie bieżących i prognozowanych wymogów kapitałowych Banku (zarówno regulacyjnych, jak i wewnętrznych), a także porównywaniu ich z bieżącym i prognozowanym kapitałem dostępnym. Oceny prognozowanego kapitału dostępnego dokonuje się w oparciu o jego bieżący poziom, założenia budżetowe (planowane zyski, dywidendy itp.), planowane działania w zakresie zarządzania kapitałem (emisja nowych akcji, zadłużenia podporządkowanego itp.) oraz postanowienia „Polityki zarządzania kapitałem w Banku BPH S.A.”.

Prognozowane wymogi kapitałowe porównuje się z prognozowanym kapitałem dostępnym, a wynik konfrontuje się z celami kapitałowymi, preferowaną strukturą kapitału i czynnikami uruchamiającymi awaryjne plany kapitałowe.

4.1.2.3 Plan ochrony kapitału i awaryjny plan kapitałowy

Analizie podlega fakt, czy wystarczający kapitał jest dostępny dla przewidywanego poziomu ryzyka, czy spełniono cele w zakresie poziomu kapitału i jego struktury, a także czy zaistniały czynniki uruchamiają awaryjny plan kapitałowy. Proponowane działania korygujące w ramach awaryjnego planu kapitałowego podlegają akceptacji przez Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa.

W przypadku niespełnienia celów kapitałowych proponowane są działania zaradcze lub sporządzane są doraźne plany działania, o których podjęciu decyduje Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa. Działania korygujące należy rozważać w następującej kolejności:

- a) wzmocnienie kontroli nad wykorzystaniem kapitału;
- b) wykorzystanie alternatywnych źródeł kapitału (np.: obniżenie dywidend, emisja zadłużenia podporządkowanego, emisja akcji itp.);
- c) uwolnienie kapitału dostępnego przez zastosowanie sekurytyzacji;

Ograniczenie działalności gospodarczej wymaga zgody Zarządu i nastąpi tylko wtedy, gdy pozostałe działania okażą się niewystarczające lub niewykonalne. Podejmując określone działanie korygujące, Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa uwzględnia zarówno koszt, jak i czas wymagany na jego realizację.

Decyzje Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa dotyczące działań korygujących podlegają dodatkowemu zatwierdzeniu przez Zarząd i/ lub Radę Nadzorczą, jeśli wymagają tego regulaminy wewnętrzne Banku. Zarząd otrzymuje informację od Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa o uruchomieniu awaryjnego planu kapitałowego i wybranych działaniach korygujących.

Ponadto, zgodnie z Ustawą o nadzorze makroostrożnościowym, w przypadku nie spełnienia przez Bank zdefiniowanego w tej ustawie wymogu połączonego bufora Bank zobowiązany jest do przygotowania planu ochrony kapitału.

4.1.2.4 Wpływ wdrożenia MSSF9 na adekwatności kapitałową

24 lipca 2014 r. Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała nowy Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) 9, który został zatwierdzony Rozporządzeniem Komisji Europejskiej nr 2016/2067/EU z 22 listopada 2016 r. do stosowania w krajach członkowskich Unii Europejskiej. MSSF 9 zastępuje MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” dając jednak podmiotom sprawozdawczym możliwość pozostania przy przepisach dotyczących rachunkowości zabezpieczeń wynikających z MSR 39. 12 grudnia 2017 r. Parlament Europejski i Rada UE przyjęły Rozporządzenie nr 2017/2395 zmieniające rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do rozwiązań przejściowych dotyczących złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 na fundusze własne oraz dotyczących traktowania jako duże ekspozycje niektórych ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego denominowanych w walucie krajowej dowolnego państwa członkowskiego. Rozporządzenie weszło w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej i znajduje zastosowanie od dnia 1 stycznia 2018 r.

W wyniku dostosowania obliczeń regulacyjnych wymogów kapitałowych, które uwzględniają rozwiązania przejściowe dotyczące złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 określone w Rozporządzeniu

Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2017/2395 z dnia 12 grudnia 2017 r., współczynnik kapitału Tier 1 oraz całkowity współczynnik kapitałowy Banku BPH S.A. obniża się o 2 p.b. Powyższy szacunek dotyczy poziomu współczynników kapitałowych na dzień 31.12.2017r. i uwzględnia współczynnik amortyzacji 0,95 obowiązujący od dnia 01.01.2018 r.

4.2 W przypadku banku stosującego metodę standardową do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem oddzielnie dla każdej z klas ekspozycji określonych w art. 112 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013

Zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 wymóg w zakresie funduszy własnych na ryzyko kredytowe stanowi 8% aktywów ważonych ryzykiem Banku. Poniższa tabela przedstawia strukturę wymogów w zakresie funduszy własnych wyznaczonych metodą standardową w podziale na klasy ekspozycji na dzień 31 grudnia 2017 r.

Wielkość oraz struktura wymogu w zakresie funduszy własnych łącznie na ryzyko kredytowe oraz ryzyko kontrahenta Grupy wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. (w tys. PLN)

Klasa ekspozycji	Wartość*	Wartość**
Rządy lub banki centralne	0	0
Samorządy regionalne lub władze lokalne	0	0
Podmioty sektora publicznego	0	0
Wielostronne banki rozwoju	0	0
Organizacje międzynarodowe	0	0
Institucje	1 446	3 445
Przedsiębiorstwa	0	0
Detaliczne	5 806	13 832
Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	1 246 166	2 968 991
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	18 951	45 152
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0
Obligacje zabezpieczone	0	0
Pozycje sekurytyzacyjne	0	0
Institucje i przedsiębiorstwa posiadające krótkoterminową ocenę kredytową	0	0
Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	0	0
Ekspozycje kapitałowe	1 535	3 657
Inne pozycje	3 189	7 597
Razem	1 277 093	3 042 674

* zgodnie z minimalnym poziomem wg. CRR - 8%

** zgodnie z minimalnym poziomem nadzorczym ustalonym dla Banku BPH S.A. w g stanu na 31.12.2017 r. - 19,06%, 2016-16,53%

4.3 W przypadku Banku stosującego metodę wewnętrznych ratingów do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem oddzielnie dla każdej z klas ekspozycji

Bank nie stosuje metody wewnętrznych ratingów.

4.4 Kwota minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych, o których mowa w Rozporządzeniu (UE) nr 575/2013, łącznie oraz oddzielnie dla każdego rodzaju ryzyka

Minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych Grupy w rozbiciu na ryzyka wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. (w tys. PLN)

Wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu	Wartość*	Wartość**
ryzyka kredytowego i ryzyka kontrahenta	1 277 093	3 042 674
ryzyka operacyjnego	8 684	20 690
ryzyka pozycji z tytułu rynkowych instrumentów dłużnych	0	0
ryzyka szczególnego z tytułu sekurytyzacji	0	0
ryzyka szczególnego korelacyjnego portfela handlowego	0	0
ryzyka pozycji związanego z papierami kapitałowymi	0	0
ryzyka walutowego	0	0
ryzyka cen towarów	0	0
ryzyka rynkowego przy zastosowaniu modeli wewnętrznych	0	0
ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej	0	0
dużych ekspozycji	0	0
ryzyka rozliczenia i dostawy	0	0
Razem	1 285 777	3 063 364

* zgodnie z minimalnym poziomem wg CRR - 8%

** zgodnie z minimalnym poziomem nadzorczym ustalonym dla Banku BPH S.A. wg stanu na 31.12. 2017 r. - 19,06%, 2016-16,53%

Minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych określają regulacyjny poziom funduszy własnych, jaki utrzymywany jest przez Bank w celu pokrycia ewentualnych nieoczekiwanych strat wynikłych z prowadzenia działalności operacyjnej. Poziom adekwatności kapitałowej Banku wyznaczany jest poprzez współczynnik adekwatności kapitałowej, którego wartość nie może być niższa od minimum regulacyjnego.

Zgodnie z zasadami Filara 1 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013 rachunek kalkulacji całkowitych wymogów w zakresie funduszy własnych odzwierciedla profil działalności Banku i odnosi się do obecnej struktury jego bilansu i operacji pozabilansowych. Ma to swoje implikacje zarówno w odniesieniu do zakresu ryzyk wchodzących do kalkulacji, jak i występowania poszczególnych klas ekspozycji.

4.5 Kwota minimalnego wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego określonego zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 - oddzielnie dla każdej z zastosowanych metod

Wymóg na ryzyko operacyjne jest wyliczany metodą standardową określoną w Rozporządzeniu (UE) nr 575/2013. Z uwagi na sprzedaż znaczącej części działalności w roku 2016, Bank wystąpił do KNF o zgodę na kalkulację wymogu na ryzyko operacyjne w oparciu o planowany wynik działalności kontynuowanej Banku. Po otrzymaniu zgody KNF Bank wylicza wymóg w zakresie funduszy własnych na ryzyko operacyjne poprzez rozdzielanie planowanego wyniku finansowego Banku na poszczególne linie biznesowe. Wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego jest równy średniej iloczynów części planowanego wyniku finansowego poszczególnych linii oraz odpowiadających im współczynników przeliczeniowych na najbliższe trzy lata. Na dzień 31 grudnia 2017 r. minimalny wymóg w zakresie tytułu ryzyka funduszy własnych z operacyjnego wyliczony metodą standardową wynosił: 8 684 tys. PLN

5. Informacje z zakresu ryzyka kredytowego i ryzyka rozmycia

5.1 Definicje należności podlegających utracie wartości

Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Dla celów rachunkowości Bank przyjmuje, że aktywa finansowe przeterminowane obejmują ekspozycje, dla których wystąpiło opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek w stosunku do terminu określonego w umowie.

Na każdy dzień sprawozdawczy Bank ocenia, czy istnieją przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

Składnik aktywów finansowych lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość, a strata z tytułu utraty wartości została poniesiona w przypadku, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów. Zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Utratę wartości aktywów finansowych może spowodować pojedyncze zdarzenie, jak i złożony efekt kilku zdarzeń. Identyfikacja przesłanek utraty wartości dokonywana jest w Banku w oparciu o obiektywne przesłanki ilościowe. Identyfikacja występowania przesłanek utraty wartości dokonywana jest w oparciu o ocenę ryzyka niewywiązania się kredytobiorcy z zobowiązań wobec Banku, obejmujące między innymi następujące zdarzenia:

- a) niedotrzymanie warunków umowy, np. niespłacenie albo zaleganie ze spłaceniem odsetek lub należności głównej;
- b) przyznanie pożyczkobiorcy przez Bank, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia, którego w innym wypadku Bank by nie udzieliła;
- c) wysoce prawdopodobna upadłość pożyczkobiorcy;
- d) znaczące trudności finansowe dłużnika;

W przypadku niedotrzymania warunków umowy poprzez niespłacenie albo zaleganie ze spłaceniem odsetek lub należności głównej, przesłanką utraty wartości, w ocenie Grupy, jest 90-dniowe opóźnienie spłaty znaczącej kwoty należności na istotnym rachunku kredytobiorcy. Warunek ten jest stosowany przez Bank dla wszystkich segmentów kredytobiorców. W sytuacji zidentyfikowania przesłanek utraty wartości na jakimkolwiek rachunku kredytobiorcy, łączne zaangażowanie kredytobiorcy podlega wycenieniu pod kątem utraty wartości.

Restrukturyzacja zaangażowań kredytowych

W przypadku pogorszenia się sytuacji finansowej kredytobiorcy, ujawnionej w szczególności w ramach systemu wczesnego ostrzegania, działań monitoringowych prowadzonych w Banku, jaki i na podstawie informacji pozyskanych bezpośrednio od kredytobiorców, w celu minimalizacji strat i możliwie szybkiego ograniczenia ryzyka Bank stosuje szereg rozwiązań pomocowych dla klientów doświadczających trudności w regulowaniu zobowiązań kredytowych. W zależności od sytuacji finansowej kredytobiorcy, rodzaju trudności finansowych i przewidywanego okresu ich trwania istnieje możliwość odpowiedniego dopasowania narzędzia restrukturyzacyjno-ugodowego. Decyzje w zakresie działań restrukturyzacyjnych są podejmowane przez odpowiedni szczebel kompetencyjny, w wyspecjalizowanym obszarze restrukturyzacji i windykacji. Bank dysponuje różnorodnymi rozwiązaniami zakładającymi zarówno czasową jak i permanentną ulgę w spłacie. Należą do nich m.in. wydłużenie okresu spłaty, obniżenie oprocentowania, czasowe zawieszenie spłaty rat kapitałowych lub kapitałowo-odsetkowych, a także wsparcie udzielone zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej, którzy zacięgnęli kredyt mieszkaniowy. Dodatkowo w Banku stosowane są rozwiązania i udogodnienia umożliwiające kredytobiorcom szybszą spłatę zadłużenia m.in. poprzez zamianę zabezpieczenia lub sprzedaż dobrowolną nieruchomości. W przypadku sprzedaży dobrowolnej nieruchomości pozostała kwota może zostać rozłożona na dogodne raty lub zostać w całości lub częściowo umorzona.

5.2 Opis stosowanego podejścia i metod przyjętych do ustalania odpisów aktualizujących oraz korekt wartości

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia, czy istnieją przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Ocena dostosowana jest do specyfiki poszczególnych ekspozycji. Dla wszystkich ekspozycji dokonywana jest ocena przesłanek jakościowych oraz ilościowych.

Ocena dotyczy zarówno przesłanek ujawnionych, jak i przesłanek, których ujawnienie na dzień wyceny nie zaistniało (tzw. *Incurring but not reported losses* - IBNR).

W przypadku ekspozycji, dla których zidentyfikowane zostały przesłanki utraty wartości, a które spełniają ustalony próg materialności, dokonywana jest indywidualna kwantyfikacja utraty wartości oparta na indywidualnej ocenie przyszłych przepływów pieniężnych (portfel indywidualny, metoda indywidualna).

W przypadku ekspozycji, dla których zidentyfikowane zostały przesłanki utraty wartości a które nie spełniają ustalonego progu materialności, dokonywany jest szacunek przyszłych przepływów pieniężnych w oparciu o dane historyczne dotyczące przepływów pieniężnych dla ekspozycji o podobnych charakterystykach ryzyka (portfel kolektywny, metoda kolektywna).

Ekspozycje, dla których nie zidentyfikowano przesłanek utraty wartości grupuje się, z zachowaniem zasady homogeniczności względem profilu ryzyka, oraz tworzy odpis aktualizujący / rezerwę na grupę ekspozycji, służącą pokryciu poniesionych a nieujawnionych strat (portfel IBNR).

Wycenie pod kątem poniesionych a nieujawnionych strat podlegają również ekspozycje kredytowe, w przypadku których zidentyfikowano przesłanki utraty wartości i poddano wycenie w portfelu indywidualnym, ale ich wycena indywidualna nie wykazała konieczności tworzenia odpisów aktualizujących/ rezerw.

Zasady dokonywania wyceny, z uwzględnieniem kwestii szacunków oraz kompetencji w zakresie podejmowania decyzji, są w Banku szczegółowo uregulowane.

Metody pomiaru wraz z założeniami podlegają regularnemu procesowi monitoringu i niezależnej walidacji. Wszelkie obserwacje procesów monitoringu i walidacji znajdują swoje odzwierciedlenie w zasadach/ procesie wyceny.

Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Jeśli obiektywne przesłanki utraty wartości występują, wówczas dokonywane jest wyliczenie odpisu, który równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową ekspozycji a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Wartość bilansową ekspozycji kredytowej obniża się poprzez dokonanie odpisu. Kwotę straty ujmuje się w rachunku zysków i strat. Jeśli w następnym okresie strata z tytułu utraty wartości ulegnie zmniejszeniu, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu utraty wartości, to uprzednio ujętą stratę z tego tytułu odwraca się poprzez skorygowanie rachunku rezerw. Kwotę odwróconej straty ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z odpisów z tytułu utraty wartości”.

Poziom odpisów utrzymywanych przez Bank składa się z odpisów wynikających z indywidualnej oceny pojedynczych aktywów, a także z odpisów powstałych na skutek oceny ryzyka homogenicznych grup ekspozycji.

Dla celów określenia przyszłych przepływów pieniężnych aktywa finansowe ze zidentyfikowanymi przesłankami utraty wartości podlegają podziałowi na aktywa indywidualnie istotne oraz indywidualnie nieistotne. Podział dokonywany jest na podstawie łącznego zaangażowania kredytobiorcy, gdzie poziomy istotności zostały przez Bank ustalone odrębnie dla segmentu klientów indywidualnych oraz podmiotów gospodarczych.

Określenie przyszłych przepływów pieniężnych dla aktywów indywidualnie istotnych, dokonywane jest w oparciu o eksperckie szacunki spodziewanych spłat kredytobiorcy, wpływów z tytułu realizacji zabezpieczeń, sprzedaży wierzytelności oraz wszystkich innych przepływów, wobec których istnieje możliwość wiarygodnego udokumentowania oczekiwań. Szacunki, uwzględniające ocenę kondycji finansowej kredytobiorcy oraz oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych odzwierciedlają strategię Banku wobec kredytobiorcy i wynikają między innymi z doświadczenia współpracy z kredytobiorcą lub innymi kredytobiorcami o zbliżonym profilu ryzyka oraz znajomości danych historycznych dla podobnych przypadków.

Określenie przyszłych przepływów pieniężnych dla aktywów indywidualnie nieistotnych, oparte jest na ocenie portfelowej (kolektywnej) i wynika z historycznych doświadczeń dotyczących strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka. Dla celów kolektywnej oceny utraty wartości, aktywa

finansowe są grupowane według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego, które wskazują na zdolność kredytobiorcy do spłaty zobowiązania. Dane historyczne dotyczące strat są korygowane na podstawie dostępnych bieżących danych (w celu odzwierciedlenia oddziaływania bieżących warunków, które nie miały wpływu w ocenianym okresie), jak też korygowane poprzez wyeliminowanie czynników mających wpływ na dane historyczne, a nie występujących obecnie.

Przyszłe przepływy pieniężne, ustalone zarówno dla aktywów indywidualnie istotnych, jak i indywidualnie nieistotnych dyskontowane są przy wykorzystaniu pierwotnej efektywnej stopy procentowej. W przypadku, gdy pożyczka, należność lub instrument finansowy utrzymywany do terminu wymagalności jest instrumentem o zmiennej stopie procentowej, to stopa dyskontowa stosowana do oszacowania utraty wartości jest bieżącą efektywną stopą procentową ustaloną w ramach danego kontraktu.

W zakresie portfela aktywów, dla których nie stwierdzono utraty wartości, Bank tworzy odpis na straty poniesione, lecz nie zidentyfikowane (IBNR). Odpis z tytułu IBNR odzwierciedla poziom straty kredytowej, który wystąpił na skutek zaistnienia zdarzeń utraty wartości, które nie zostały zidentyfikowane przez Bank do końca okresu sprawozdawczego, ustalonej na podstawie historii strat dla aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka do charakterystyki ryzyka grupy aktywów objętych procesem wyliczenia IBNR. Odpis z tytułu IBNR liczony jest w oparciu o modele statystyczne dla grup aktywów łączonych w portfele o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego, wypracowane na bazie danych historycznych. Kalkulacja rezerwy IBNR uwzględnia koncepcję okresu ujawniania straty kredytowej.

W szacunkach odpisów, Banku nie ujmuje strat oczekiwanych na skutek zdarzeń przyszłych, bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich wystąpienia.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, dla których występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości, skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale własnym wyksięgowuje się z innych całkowitych dochodów i ujmuje w rachunku zysków i strat, nawet, jeśli składnik aktywów finansowych nie został wyłączony ze sprawozdania z sytuacji finansowej. Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z innych całkowitych dochodów i ujęta w rachunku zysków i strat stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) a bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat.

Strat z tytułu utraty wartości inwestycji w instrument kapitałowy kwalifikowany jako dostępny do sprzedaży nie poddaje się odwróceniu przez rachunek zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Aktywa finansowe wyceniane według kosztu

Jeśli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wyceniany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony przez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych. Tak ustalonych strat z tytułu utraty wartości nie poddaje się odwróceniu.

Zobowiązania pozabilansowe

Na udzielone zobowiązania pozabilansowe, zgodnie z MSR 37 Bank tworzy rezerwy na poniesione nieudokumentowane ryzyko kredytowe oraz na udzielone gwarancje obarczone ryzykiem nie wywiązania się zleceniodawcy z warunków umowy. Rezerwa z tytułu utraty wartości zobowiązań pozabilansowych, w tym gwarancji finansowych oraz gwarancji dobrego wykonania, wyliczana jest w oparciu o ustanowiony

limit i możliwą do odzyskania kwotę należności rozumianą jako bieżącą wartość szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dyskontowanych efektywną stopą procentową. Przepływy dotyczące zobowiązań pozabilansowych oblicza się w oparciu o ustalony limit w terminie odpowiadającym końcowej dacie realizacji tego zobowiązania i uzależnia od prawdopodobieństwa wypływu środków.

Zgodnie z art. 1 Rozporządzenia (UE) nr 183/2014 przy ustalaniu wartości ekspozycji Bank uwzględnia tylko te kwoty korekt z tytułu ogólnego i szczególnego ryzyka kredytowego, o które został obniżony kapitał podstawowy Tier I Banku, w celu odzwierciedlenia strat związanych wyłącznie z ryzykiem kredytowym zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości i uznanych jako takie w rachunku zysków i strat niezależnie od tego, czy wynikają one z utraty wartości, korekt wartości czy rezerw na pozycje pozabilansowe.

5.3 Łączna kwota ekspozycji (po korektach rachunkowych), bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego i średnia kwota ekspozycji w danym okresie w podziale na klasy

Łączna kwota ekspozycji księgi bankowej i handlowej Grupy i średnia kwartalna kwota ekspozycji (w tys. PLN)

Klasa ekspozycji	31.12.2017*	Średnia w okresie
Rządy lub banki centralne	1 671 317	1 212 510
Samorządy regionalne lub władze lokalne	0	0
Podmioty sektora publicznego	0	0
Wielostronne banki rozwoju	0	0
Organizacje międzynarodowe	0	0
Institucje	37 988	54 745
Przedsiębiorstwa	0	283
Detaliczne	97 678	208 063
Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	11 423 260	12 378 955
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	235 765	224 525
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0
Obligacje zabezpieczone	0	0
Pozycje sekurytyzacyjne	0	0
Institucje i przedsiębiorstwa posiadające krótkoterminową ocenę kredytową	0	0
Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	0	0
Ekspozycje kapitałowe	7 896	9 307
Inne pozycje	39 863	47 569
Razem	13 513 767	14 135 957

* W tym z tytułu zobowiązań pozabilansowych 3 763 tys. PLN

5.4 Struktura geograficzna ekspozycji w rozbiciu na obszary ważne pod względem istotnych klas ekspozycji wraz z dodatkowymi informacjami, jeżeli są istotne

Bank nie prezentuje podziału geograficznego ekspozycji według kraju pochodzenia kontrahentów z uwagi na niewielki udział ekspozycji wobec kontrahentów spoza Polski.

5.5 Struktura branżowa ekspozycji lub w podziale według typu kontrahenta, w rozbiciu na klasy ekspozycji, wraz z dodatkowymi informacjami, jeżeli są istotne

Struktura ekspozycji Grupy według typu kontrahenta w rozbiciu na klasy ekspozycji wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. (w tys. PLN)

Typ kontrahenta/ Ekspozycje	Rządy lub banki centralne	Organy administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	Instytucje	Przedsiębiorstwa	Klienci Detaliczni	W tym MŚP	Samorządy terytorialne i władze lokalne	Pozostałe	Razem
Rządy lub banki centralne	1 671 317	0	0	0	0	0	0	0	1 671 317
Samorządy regionalne lub władze lokalne	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Podmioty sektora publicznego	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wielostronne banki rozwoju	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Instytucje	0	0	37 988	0	0	0	0	0	37 988
Przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Detaliczne	0	0	0	0	97 678	0	0	0	97 678
Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	0	0	0	0	11 423 260	0	0	0	11 423 260
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	0	0	0	0	235 765	0	0	0	235 765
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pozycje sekurytyzacyjne	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Instytucje i przedsiębiorstwa posiadające krótkoterminową ocenę kredytową	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje kapitałowe	0	0	0	7 896	0	0	0	0	7 896
Inne pozycje	0	0	0	0	0	0	0	39 863	39 103
Razem	1 671 317	0	37 988	393	11 756 703	0	0	39 863	13 513 767

5.6 Struktura ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na klasy ekspozycji, wraz z dodatkowymi informacjami, jeżeli są istotne

Struktura ekspozycji Grupy według rezydualnych okresów zapadalności w podziale na klasy ekspozycji wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. (w tys. PLN)

Termin zapadalności/ Ekspozycje	Rządy lub banki centralne	Samorządy regionalne lub władze lokalne	Institucje	Przedsiębiorstwa	Detaliczne	Zabezpieczenie hipotekami na nieruchomościach	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	Inne pozycje	Kapitałowe	Razem
Do 3 miesiące	1 671 317	0	37 988	0	47	417	85 162	0	0	0	0	1 794 931
Od 3 do 6 miesięcy	0	0	0	0	32	946	19	0	0	0	0	997
Od 6 do 12 miesiące	0	0	0	0	127	5 588	66	0	0	0	0	5 781
Od 1 roku do 3 lat	0	0	0	0	1 014	66 154	961	0	0	0	0	68 129
Od 3 do 5 lat	0	0	0	0	2 917	169 748	4 125	0	0	0	0	176 790
Od 5 do 10 lat	0	0	0	0	19 678	1 148 944	23 415	0	0	0	0	1 192 037
Powyżej 10 lat		0	0	0	73 863	10 031 463	122 017	0	0	0	0	10 227 343
Brak określo- nego terminu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	39 863	7 896	47 759
Razem	1 671 317	0	37 988	0	97 678	11 423 260	235 765	0	0	39 863	7 896	13 513 767

5.7 W rozbiciu na istotne branże lub typy kontrahentów kwoty:

5.7.1 Ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości

Wartość brutto ekspozycji, których dotyczy niewykonanie zobowiązania w rozbiciu na typy kontrahentów wg stanu na 31 grudnia 2017 r. (w tys. PLN)

Typ kontrahenta	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	W tym z utratą wartości	Ekspozycje przeteterminowane
Klienci detaliczni	623 019	623 019	623 019
Przedsiębiorstwa	0	0	0
Pozostali	0	0	0
Razem	623 019	623 019	623 019

5.7.2 Suma odpisów z tytułu utraty wartości należności według stanu na koniec i początek okresu

Suma odpisów z tytułu utraty wartości należności (w tys. PLN)

	31.12.2017	31.12.2016
Suma odpisów z tytułu utraty wartości należności	480 581	593 765

5.8 Kwoty ekspozycji zagrożonych bądź z rozpoznaną utratą wartości – przedstawione oddzielnie, w podziale na istotne obszary geograficzne, obejmujące w miarę możliwości kwoty korekt wartości i rezerw związane z każdym obszarem geograficznym

Bank nie prezentuje podziału geograficznego ekspozycji według kraju pochodzenia kontrahentów z uwagi na niewielki udział ekspozycji wobec kontrahentów spoza Polski.

5.9 Odpisy z tytułu utraty wartości należności

Odpisy z tytułu utraty wartości należności Grupy (w tys. PLN)

	Utrata wartości	IBNR	Łącznie
Stan na początek okresu 01.01.2017	520 563	73 202	593 765
Odpisy z tytułu utraty wartości	-20 090	-20 663	-40 753
Należności spisane w ciężar odpisów z tytułu utraty wartości	-30 519	0	-30 519
Różnice kursowe	-34 517	-7 395	-41 912
Stan na koniec okresu 31.12.2017	435 438	45 143	480 581

6. Informacje z zakresu ryzyka kredytowego kontrahenta

6.1 Opis metodologii stosowanej do przypisania kapitału wewnętrznego i limitów kredytowych dla ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta

Z uwagi na charakter działalności (brak portfela handlowego) kapitał wewnętrzny z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta wynosi 0.

Ryzyko kontrahenta ograniczane jest poprzez limity zaangażowania wobec kontrahentów na rynku międzybankowym. Limity ustalane są odrębnie dla transakcji depozytowych oraz dla transakcji natychmiastowej wymiany walutowej.

Metodologia wyznaczania limitów dla poszczególnych kontrahentów bankowych w podziale na banki krajowe, zagraniczne i grupy kapitałowe oparta jest na:

- aktualnym ratingu zewnętrznym nadanym przez uznaną międzynarodową agencję ratingową;
- ocenie sytuacji finansowej banku-kontrahenta (rating wewnętrzny);
- jakościowej ocenie banku-kontrahenta pod względem struktury akcjonariatu, pozycji na rynku;
- możliwości wsparcia przez podmiot macierzysty i innych kryteriów;
- rodzaju podpisanej dokumentacji z danym kontrahentem;
- wielkości funduszy własnych kontrahenta oraz Banku.

6.2 Opis zasad polityki w zakresie zabezpieczeń kredytowych i tworzenia rezerw kredytowych oraz narażenia na ryzyko niekorzystnej zmiany wartości zabezpieczenia

6.2.1 Zasady dotyczące zabezpieczeń kredytowych

Z uwagi na profil działalności Bank przyjmuje jako obowiązkowe zabezpieczenie swoich wierzytelności hipotekę ustanowioną na nieruchomościach mieszkalnych.

Poza hipotekę Bank stosuje jako zabezpieczenia obowiązkowe cesję praw z polisy ubezpieczenia nieruchomości od ognia i zdarzeń losowych.

Bank przykładą szczególną wagę do pewności prawnej zabezpieczeń w związku z tym dokumenty związane z ustanowieniem zabezpieczeń sporządzane są zgodnie z obowiązującymi w Banku wzorami. Umowy odbiegające od obowiązującego standardu wymagają zaakceptowania przez radcę prawnego.

Ustalając wartość zabezpieczenia, Bank kieruje się przede wszystkim zasadą ostrożnej wyceny i bierze pod uwagę czynniki, takie jak: stan nieruchomości przedmiotu zabezpieczenia, możliwości jej zbycia, obciążenia ciężące na nieruchomości, ryzyko prawne, ekonomiczne i inne szczególne ryzyka związane z nieruchomością, czas i koszty związane z ewentualnym dochodzeniem roszczeń. Rzetelna analiza tych czynników stanowi podstawę do adekwatnej oceny wartości zabezpieczenia.

Minimalne wymogi w zakresie zabezpieczeń określone są w wewnętrznych procedurach dotyczących zasad wyceny nieruchomości. W ramach analizy ryzyka związanego z nieruchomościami Bank w szczególności:

- dokonuje regularnego monitoringu poziomu LTV w ujęciu indywidualnym oraz portfelowym oraz bada zależności pomiędzy poziomem ww. wskaźnika i szkodowością portfela,
- śledzi zmiany na rynku nieruchomości i regularnie nie rzadziej niż raz do roku dokonuje aktualizacji wartości nieruchomości stanowiących zabezpieczenie ekspozycji kredytowych będących w portfelu Banku,
- analizuje przyszłą sytuację na rynku nieruchomości i jej wpływ na ryzyko Banku biorąc pod uwagę wyniki uzyskane przy zastosowaniu modeli statystycznych do oceny i monitorowania ryzyka zmiany wartości zabezpieczeń na nieruchomościach.

6.2.2 Zasady tworzenia rezerw

W przypadku transakcji ocenianych indywidualnie, korektę szacuje się przy zastosowaniu techniki zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych w podejściu wieloscenariuszowym z uwzględnieniem spłat z wszelkich możliwych źródeł, w tym również z tytułu realizacji zabezpieczeń. W każdym przypadku szacunek przepływów dokonywany jest w oparciu o indywidualną ocenę transakcji, z uwzględnieniem istotnych czynników wewnętrznych i zewnętrznych. Proces ustalania wartości odzysku powinien zapewnić, że wartość zabezpieczenia jest możliwa do uzyskania, w wysokości i czasie uwzględnianych w rachunku utraty wartości podczas ewentualnego postępowania egzekucyjnego lub w inny sposób, biorąc pod uwagę ograniczenia prawne, ekonomiczne i faktyczne mogące wpływać na rzeczywistą możliwość zaspokojenia się Banku z przedmiotu zabezpieczenia.

W zakresie wyceny portfelowej, w celu oszacowania korekty wyceny wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta wykorzystuje się podejście oparte na koncepcji strat poniesionych lecz niezidentyfikowanych, zgodnie z zapisami punktu 5.2 niniejszego raportu.

6.2.3 Opis zasad polityki w zakresie narażenia na ryzyko niekorzystnej zmiany wartości zabezpieczenia

W celu wczesnej identyfikacji negatywnych zmian ustanowione zabezpieczenia podlegają monitorowaniu, zarówno z punktu widzenia ich wartości, jak i stanu prawnego. Wartość zabezpieczeń jest rejestrowana w systemach operacyjnych Banku i podlega weryfikacji oraz aktualizacji z częstotliwością uzależnioną od poziomu zmienności wartości, charakterystycznego dla danego zabezpieczenia. Zabezpieczenia, których ważność (np. polisy ubezpieczenia) lub wartość są monitorowane na bieżąco, w okresach adekwatnych dla danego rodzaju zabezpieczenia.

Przegląd obejmuje weryfikację stanu zabezpieczenia (o ile zachodzi taka potrzeba), zmiany wartości zabezpieczenia w okresie od ostatniego przeglądu oraz prawidłowości i ważności dokumentów ubezpieczeniowych (o ile dotyczy).

6.3 Dodatnia wartość godziwa brutto kontraktów, korzyści z saldowania, bieżącej ekspozycji kredytowej, ustanowionego zabezpieczenia oraz wartości netto ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych.

Nie dotyczy.

6.4 Miary ustalania wartości ekspozycji zgodnie z przyjętą metodą, w zależności od dokonanego wyboru

W Banku do wyliczenia wymogu w zakresie funduszy własnych na ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta wykorzystywana jest metoda standardowa.

6.5 Wartość referencyjna zabezpieczających kredytowych transakcji pochodnych i rozkład bieżącej ekspozycji kredytowej według typów

Bank nie stosuje zabezpieczających kredytowych transakcji pochodnych.

6.6 Kredytowe transakcje pochodne (referencyjne) w podziale na transakcje zawarte w celach związanych z własnym portfelem kredytowym, w tym stanowiące nierzeczywistą ochronę kredytową oraz na transakcje zawarte na zlecenie klientów i transakcje spekulacyjne, z dalszym rozbiciem na zabezpieczenie zakupione i sprzedane w ramach każdej grupy produktów

Bank nie stosuje zabezpieczających kredytowych transakcji pochodnych.

6.7 Oszacowanie współczynnika α , jeśli Bank uzyskał zgodę od władz nadzorczych na szacowanie α

Bank nie stosuje współczynnika α .

6.8 Wpływ wartości zabezpieczenia, jakie musiałby zapewnić Bank przy obniżeniu oceny jego wiarygodności kredytowej

Nie dotyczy.

7. Informacje z zakresu stosowania metody standardowej do wyliczania kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem

7.1 Nazwy zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych, z których ocen korzysta Bank

Za uznane instytucje wiarygodności kredytowej Bank uznaje agencje ratingowe Standard & Poor's oraz Moody's, których to oceny wiarygodności kredytowej są przenoszone na poszczególne ekspozycje zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

7.2 Klasy ekspozycji, dla których stosowane są oceny wiarygodności kredytowej przyznawane przez każdą z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych

Bank wykorzystuje zewnętrzne oceny wiarygodności kredytowej do ustalania wag ryzyka dla ekspozycji wobec rządów, banków centralnych, instytucji oraz przedsiębiorstw.

7.3 Opis procesu stosowanego do przenoszenia oceny emitenta i emisji na pozycje spoza portfela handlowego

Przeniesienie zewnętrznej oceny wiarygodności kredytowej na stopnie jakości kredytowej określone w Rozporządzeniu (EU) nr 575/2013 następuje zgodnie z postanowieniami wynikającymi z Uchwały nr 387/2008 KNF, w szczególności:

- a) jeśli danej pozycji przypisano dwie oceny wiarygodności kredytowej, wówczas należy zastosować niższą z tych dwóch;
- b) w sytuacji, w której danej pozycji nadano wyłącznie jedną ocenę kredytową, należy wykorzystać tę ocenę do określenia wagi ryzyka dla tej pozycji.

7.4 Przyporządkowanie ocen wiarygodności kredytowej przyznanych przez każdą z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych do odpowiednich stopni wiarygodności kredytowej określonych w Rozporządzeniu (EU) nr 575/2013, przy czym nie ma obowiązku ogłaszania tej informacji, jeśli Bank stosuje standardowy system przyporządkowania ocen wskazany w Rozporządzeniu (EU) nr 575/2013 na podstawie art. 128 ust. 6 pkt 6 ustawy - Prawo bankowe.

Bank stosuje standardowy system przyporządkowania ocen, wskazany w Rozporządzeniu (EU) nr 575/2013.

7.5 Wartość ekspozycji przed i po zastosowaniu technik ograniczania ryzyka kredytowego dla każdego stopnia wiarygodności kredytowej ustalonego dla metody standardowej oraz pozycji, które stanowią pomniejszenia funduszy własnych

Wartość ekspozycji przed i po zastosowaniu technik ograniczania ryzyka kredytowego wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. (w tys. PLN)

Stopień jakości kredytowej	Wartość ekspozycji przed zastosowaniem technik ograniczenia ryzyka kredytowego oraz ryzyka kontrahenta	Wartość ekspozycji po zastosowaniu technik ograniczenia ryzyka kredytowego
Bez Ratingu	13 483 098	13 483 098
1	723	723
2	29 946	29 946
3	0	0
4	0	0
Razem	13 513 767	13 513 767

Wartość pozycji pomniejszających fundusze podstawowe wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. (w tys. PLN)

Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe	Wartość
Wartości niematerialne	-11 084
w tym: wartość firmy	0
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0
Razem	- 11 084

8. Informacje z zakresu obliczania kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem metodą wewnętrznych ratingów

Bank nie stosuje metody wewnętrznych ratingów do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem.

8a. Informacje z zakresu ryzyka rynkowego

8a.1 Wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka rynkowego

Bank nie oblicza minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka rynkowego.

8a.2 Wielkość wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka szczególnego stopy procentowej związanego z pozycjami sekurytyzacyjnymi

Bank nie posiada pozycji sekurytyzacyjnych.

9. Informacje w zakresie stosowania w wyliczaniu wymogów w zakresie funduszy własnych metody wartości zagrożonej

Bank nie stosuje metody wartości zagrożonej w wyliczaniu wymogów w zakresie funduszy własnych.

10. Informacje w zakresie ryzyka operacyjnego

10.1 Stosowane metody wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych na pokrycie ryzyka operacyjnego

Wymóg na ryzyko operacyjne jest wyliczany metodą standardową określoną w art. 317, 318 i 320 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

10.2 W przypadku stosowania metod zaawansowanego pomiaru określonych w art. 312 ust. 2 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013 - opis metodologii, włącznie z omówieniem ważnych wewnętrznych i zewnętrznych czynników uwzględnionych przy stosowanej metodzie. W przypadku częściowego zastosowania metody - omówienie i zakres stosowanych metod

Bank nie stosuje metod zaawansowanego pomiaru.

11. Informacje w zakresie ekspozycji kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym

11.1 Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia (zyski kapitałowe, przyczyny strategiczne) oraz opis stosowanych zasad rachunkowości i metod wyceny, w tym podstawowe założenia i praktyki mające wpływ na wycenę oraz opis wszelkich istotnych zmian tych praktyk

Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. (w tys. PLN)

Rodzaj ekspozycji kapitałowej	Wartość w cenach nabycia	Wartość bilansowa
Ogółem udziały w podmiotach niekonsolidowanych oraz udziały mniejszościowe	10 571	7 896

Szczegółowe informacje na temat zasad rachunkowości i metod wyceny ekspozycji kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym przedstawione są w nocie „Znaczące zasady rachunkowości” do Roczno-go Sprawozdania Finansowego Banku BPH S.A. za rok 2017 r.

11.2 Wartość bilansowa, wartość godziwa i dla papierów wartościowych notowanych na giełdzie porównanie ceny rynkowej z wartością godziwą, jeśli te wielkości różnią się istotnie

Nie dotyczy.

11.3 Rodzaje, charakter i kwoty ekspozycji w kapitałowych papierach wartościowych w podziale na: papiery notowane na giełdzie, odpowiednio zdywersyfikowane portfele papierów wartościowych niedopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym kapitałowych papierów wartościowych oraz inne ekspozycje

Ekspozycje w kapitałowych papierach wartościowych w podziale na: papiery notowane na giełdzie, odpowiednio zdywersyfikowane portfele papierów wartościowych niedopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym kapitałowych papierów wartościowych oraz inne ekspozycje wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. (w tys. PLN)

Rodzaj ekspozycji	Wartość w cenach nabycia	Wartość bilansowa
Papiery notowane na giełdzie	-	-
Inne ekspozycje	10 571	7 896
Ekspozycje ogółem	10 571	7 896

11.4 Zrealizowane zyski lub straty ze sprzedaży i likwidacji w ujęciu skumulowanym w danym okresie

W dniu 31 sierpnia 2017 r., w związku z warunkową umową z dnia 5 kwietnia 2017 r., doszło do zawarcia umowy przeniesienia akcji BPH Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. (BPH TFI). Na mocy ww. umowy, spółka ALTUS Agent Transferowy Sp. z o.o. (Altus AT), w której 100 % udziałów posiadała spółka ALTUS TFI S.A., nabyła od spółki BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o. 100 % akcji spółki BPH TFI.

W dniu 15 listopada 2017 r. spółka ALTUS AT oraz BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o. zawarły porozumienie w sprawie rozliczenia ostatecznej ceny sprzedaży akcji BPH TFI.

Efekt ww. transakcji wpłynął negatywnie na wycenę udziałów spółki BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o. w księgach Banku.

11.5 Kwota ogółem niezrealizowanych zysków i strat, łączne niezrealizowane zyski i straty z przeszacowania oraz inne pozycje o podobnym charakterze zaliczone do funduszy podstawowych lub uzupełniających

Przeszacowanie aktuarialne wynikające z wyceny zobowiązań z tytułu odpraw emerytalnych, rentowych i pośmiertnych w kwocie straty 1 438 tys. PLN ujmowane jest w innych dochodach całkowitych.

Na koniec 2017 roku Bank nie zanotował niezrealizowanych zysków i strat z tytułu wyceny instrumentów finansowych.

12. Informacje w zakresie narażenia na ryzyko stopy procentowej pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego

12.1 Charakter ryzyka stopy procentowej, podstawowe założenia (w tym założenia dotyczące przyszłych wcześniejszych spłat kredytów oraz zachowania depozytów o nieustalonym terminie wymagalności) oraz częstotliwość pomiaru ryzyka stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej definiuje się jako wrażliwość zarówno dochodu odsetkowego netto, jak i ekonomicznej wartości kapitału Banku¹ na zmiany poziomu stóp procentowych.

Bank BPH identyfikuje następujące źródła ryzyka stóp procentowych w portfelu bankowym:

- ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania;
- ryzyko krzywej stóp procentowych;
- ryzyko bazowe;
- ryzyko opcji klienta.

Bank wyznacza miary ryzyka dla całego portfela, który w obecnej działalności Banku stanowi wyłącznie portfel bankowy. W związku z powyższym w celu pomiaru ryzyka stopy procentowej portfela bankowego stosuje się miary takie, jak do pomiaru całego portfela.

Ekspozycja księgi bankowej BPH na ryzyko zmian stóp procentowych, przedstawiona w postaci wrażliwości BPV wg stanu na 31 grudnia 2017 r. (w tys. PLN)

Waluta	Do 3 miesięcy	Od 3 do 6 miesięcy	Od 6 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 3 lat	Od 3 do 5 lat	Od 5 do 10 lat	Powyżej 10 lat	Razem
CHF	-81	-16	-1	-12	9	-3	4	-100
PLN	-20	-8	-1	-3	-8	-10	-8	-58
EUR	-2	0	0	-1	-1	0	0	-4
USD	0	0	0	0	0	0	0	0

¹ Bilansowa wartość zaktualizowana kapitału reprezentuje wartość zaktualizowaną oczekiwanych przepływów środków pieniężnych z aktywów, pomniejszona o wartość zaktualizowaną oczekiwanych przepływów środków pieniężnych dotyczących pasywów, plus lub minus wartość zaktualizowaną oczekiwanych przepływów środków pieniężnych z pozycji pozabilansowych. Zaktualizowana wartość ekonomiczna danego instrumentu reprezentuje oszacowanie wartości zaktualizowanej oczekiwanych przepływów netto środków pieniężnych danego instrumentu zdyskontowanych celem uwzględnienia rynkowych stawek oprocentowania.

W celu monitorowania narażenia wyniku odsetkowego Banku na niekorzystną zmianę stóp procentowych Bank przeprowadza analizę scenariuszową, która zakłada równoległe przesunięcie krzywej dochodowości o +/- 100 punktów bazowych. Symulacja przeprowadzana jest dla kolejnych 12 miesięcy.

Pomiar i raportowanie ryzyka stopy procentowej portfela bankowego jest dokonywane przez znajdujący się w Pionie Zarządzania Ryzykiem Departament Zarządzania Ryzykiem Banku, który jest jednostką niezależną od jednostek dokonujących transakcji.

Raporty ryzyka stopy procentowej całego portfela (tj. portfela bankowego) są sporządzane cyklicznie (nie rzadziej niż raz w miesiącu) oraz okresowo (miesięczne, kwartalne) w celach zarządczych. Odbiorcami raportów okresowych są przede wszystkim Rada Nadzorcza, Zarząd Banku, Komitet ALCO oraz Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa.

12.2 Zmiana wyniku finansowego, zdyskontowanej wartości ekonomicznej lub innych miar stosowanych do oceny skutków szokowych spadków lub wzrostów stóp procentowych obliczonych zgodnie z metodą pomiaru ryzyka stopy procentowej stosowaną przez Bank, w podziale na poszczególne waluty

W celu określenia ryzyka stopy procentowej portfela bankowego sporządzane są także analizy scenariuszy warunków kryzysowych, które zakładają równoległe przesunięcie krzywych dochodowości w górę i w dół o 200 punktów bazowych, a także przesunięcia definiowane na podstawie historycznie zaobserwowanych zmian.

Wyniki analizy scenariuszy kryzysowych dla równoległego przesunięcia krzywych o 200 punktów bazowych dla ekspozycji stopy procentowej portfela bankowego BPH wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. (w tys. PLN)

Waluta	Do 3 miesięcy	Od 3 do 6 miesięcy	Od 6 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 3 lat	Od 3 do 5 lat	Od 5 do 10 lat	Powyżej 10 lat	Razem
CHF	-16 200	-3 200	-200	-2 400	1 800	-600	800	-20 000
PLN	-4 000	-1 600	-200	-600	-1 600	-2 000	-1 600	-11 600
EUR	-400	0	0	-200	-200	0	0	-800
USD	0	0	0	0	0	0	0	0

13. Informacje w zakresie obliczania wymogów w zakresie funduszy własnych na kwoty ekspozycji sekurytyzacyjnych ważone ryzykiem

Bank nie posiada ekspozycji sekurytyzacyjnych.

14. Informacje dotyczące ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów

Bank nie stosuje metody wewnętrznych ratingów.

15. Informacje dotyczące stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego

15.1 Polityka i procedury dotyczące saldowania ekspozycji bilansowych i pozabilansowych wraz ze wskazaniem, w jakim stopniu Bank je stosuje

Nie dotyczy.

15.2 Polityka i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń kredytowych i zarządzania zabezpieczeniami oraz głównych rodzajów zabezpieczeń kredytowych przyjmowanych przez Bank

Bank stworzył i rozwija spójny system zarządzania przyjmowanymi zabezpieczeniami, obejmujący procedury ich ustanawiania, standardowe wzory dokumentacji prawnej, wewnętrzne zasady wyceny, zasady rejestracji w dedykowanym module systemu operacyjnego Banku, a także monitoring ich wartości i pewności prawnej oraz kryteria uznawania zabezpieczeń w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe.

Z uwagi na profil działalności Bank BPH przyjmuje jako obowiązkowe zabezpieczenie swoich wierzytelności hipotekę ustanowioną na nieruchomościach mieszkalnych.

Poza hipotekę Bank stosuje jako zabezpieczenia obowiązkowe cesję praw z polisy ubezpieczenia nieruchomości od ognia i zdarzeń losowych.

15.3 Główne rodzaje gwarantów i kontrahentów kredytowych instrumentów pochodnych oraz ich wiarygodność kredytowa

Nie dotyczy, ponieważ Bank nie wykorzystuje technik ograniczania ryzyka w formie kredytowych instrumentów pochodnych.

15.4 Informacja o koncentracji ryzyka rynkowego lub kredytowego w zakresie zastosowanych instrumentów ograniczania ryzyka

W celu ograniczenia ryzyka Bank wykorzystuje wyłącznie kaucje gotówkowe, które ze względu na swój charakter nie generują ryzyka rynkowego ani ryzyka kredytowego.

15.5 W przypadku Banku wyliczającego kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem przy zastosowaniu metody standardowej lub metody wewnętrznych ratingów zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013, ale nie stosującego własnych szacunków straty z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD) oraz współczynników konwersji do poszczególnych klas ekspozycji - oddzielnie dla każdej klasy ekspozycji - całkowita wartość ekspozycji (po zastosowaniu, w miarę stosowności, saldowania ekspozycji bilansowych lub pozabilansowych) zabezpieczoną przez uznane zabezpieczenia finansowe lub inne uznane zabezpieczenia, po uwzględnieniu korekt z tytułu zmienności

Wartość ekspozycji zabezpieczonych kaucją oraz wartość zabezpieczeń w formie kaucji wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. (w tys. PLN)

Wartość ekspozycji zabezpieczonych kaucją, w tym:	Wartość brutto ekspozycji	Waluta ekspozycji	Wartość zabezpieczeń w formie kaucji	Waluta zabezpieczenia
Detaliczne	29	PLN	29	PLN
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	130	PLN	129	PLN
	159		158	

15.6 W przypadku instytucji obliczających kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem według metody standardowej lub metody wewnętrznych ratingów – całkowita wartość ekspozycji podana oddzielnie dla każdej kategorii ekspozycji (w stosownych przypadkach po skompensowaniu pozycji bilansowych lub pozabilansowych), która jest objęta gwarancjami lub kredytowymi instrumentami pochodnymi; dla ekspozycji kapitałowych wymóg ten stosuje się do każdej metody określonej w art. 155. Rozporządzenia (UE) nr 575/2013

Bank nie wykorzystuje technik CRM (ang. *Credit Risk Mitigation*) w formie gwarancji ani kredytowych instrumentów pochodnych.

16. Informacje dotyczące metody zaawansowanego pomiaru ryzyka operacyjnego

Bank BPH S.A. nie stosuje metody zaawansowanego pomiaru do wyliczenia wymogów z zakresu funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego.

17. Informacje dotyczące buforów kapitałowych

W kalkulacji współczynników kapitałowych na dzień 31 grudnia 2017 r. Bank uwzględnił wartość bufora zabezpieczającego 1,25 p.p. oraz zalecenie Komisji Nadzoru Finansowego do utrzymywania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych na poziomie 5,81 p.p. ponad wartość łącznego współczynnika kapitałowego; który powinien się składać co najmniej w 75% z kapitału Tier 1 – co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 3,25 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału Tier 1.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość zagranicznych ekspozycji kredytowych nie przekroczyła progu 2% łącznych ekspozycji kredytowych zgodnie z art. 2 ust. 5 lit. b) rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 1152/2014. W efekcie wskaźnik bufora antycyklicznego wg stanu na 31 grudnia 2017 r. wynosił 0 p.p.

W następstwie powyższych decyzji i zaleceń, jak i pozostałych wymogów określonych przez Rozporządzenie CRR i rekomendacje KNF dla polskich banków (przyjmując jako podstawę minimalne oczekiwania przez KNF poziomy bazowe: łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) na poziomie 12% i współczynnika Tier 1 na poziomie 9%) wg stanu na 31 grudnia 2017 r. Bank utrzymywał następujące poziomy minimalne współczynników kapitałowych:

- współczynnik kapitału Tier 1 (T1) = $9 + 1,25 + 4,36 = 14,61\%$
- łączny współczynnik kapitałowy (TCR) = $12 + 1,25 + 5,81 = 19,06\%$

18. Informacje dotyczące aktywów obciążonych

Aktywa obciążone w tys. PLN wg stanu na dzień 31.12.2017 r.

Aktywa Grupy	Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość godziwa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów nieobciążonych	Wartość godziwa aktywów nieobciążonych
Kredyty na żądanie	-	-	101 644	-
Instrumenty udziałowe	-	-	7 896	7 896
Dłużne papiery wartościowe	-	-	1 569 673	1 569 673
Kredyty i zaliczki inne niż kredyty i zaliczki na żądanie	-	-	11 789 640	-
Inne aktywa	-	-	50 946	-
Aktywa razem	-	-	13 519 799	-

19. Informacje dotyczące dźwigni finansowej

19.1 Wskaźnik dźwigni oraz sposób, w jaki Bank zastosował art. 499 ust. 2 i 3 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013

Zgodnie z Art. 429 ust 2 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013 Bank oblicza wskaźnik dźwigni jako miarę kapitału instytucji podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej tej instytucji i wyraża jako wartość procentową. Bank ujawnia wskaźnik dźwigni wyliczony w okresie przejściowym oraz docelowym.

Wartość miary kapitału oraz ekspozycji całkowitej (w tys. PLN) służących do obliczenia wskaźnika dźwigni wg stanu na dzień 31.12.2017 r. oraz wartość wskaźnika dźwigni (w %)

Miary kapitału oraz ekspozycji całkowitej i wskaźnik dźwigni	Wartość w tys. PLN	Wskaźnik dźwigni %
Kapitał Tier I – definicja przejściowa	2 648 967	
Kapitał Tier I – definicja docelowa	2 648 967	
Ekspozycja całkowita	13 511 156	
wskaźnik dźwigni – definicja przejściowa		19,61%
wskaźnik dźwigni – definicja docelowa		19,61%

19.2 Podział miary ekspozycji całkowitej, jak również uzgodnienie miary ekspozycji całkowitej ze stosownymi informacjami ujawnianymi w publikowanych sprawozdaniach finansowych oraz w stosownych przypadkach kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 Rozporządzenia (UE) nr 575/2013

Podział miary ekspozycji całkowitej stosowanej w obliczaniu wskaźnika dźwigni (w tys. PLN)

Ekspozycja	Wartość na 31.12.2017
Instrumenty pochodne: wartość rynkowa	
Instrumenty pochodne: metoda wyceny narzutu według wartości rynkowej	
Instrumenty pochodne: metoda wyceny pierwotnej ekspozycji	0
Niewykorzystane zobowiązania kredytowe, które można w każdym momencie bezwarunkowo anulować bez wypowiedzenia	0
Pozycje pozabilansowe o średnim/niskim ryzyku związane z finansowaniem handlu	0
Pozycje pozabilansowe o średnim ryzyku związane z finansowaniem handlu i pozycje pozabilansowe związane z oficjalnie wspieranym finansowaniem eksportu	1 882
Inne pozycje pozabilansowe	0
Inne aktywa	13 510 034
Suma ekspozycji	13 511 916

19.3 Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej

Bank zidentyfikował ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej oraz w ramach corocznej analizy oceny istotności ryzyk w procesie ICAAP uznał, że ryzyko to jest obecnie nieistotne w działalności Banku. Wniosek ten został postawiony w wyniku analizy obecnych i historycznych wartości wskaźnika dźwigni oraz prognoz kształtowania się elementów składowych wskaźnika w przyszłości. Takie podejście do ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej zostało zaakceptowane przez Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa. Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej jest przedmiotem monitorowania w ramach procesu ICAAP.

19.4 Opis czynników, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie, którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni

Na wskaźnik dźwigni miały wpływ następujące czynniki:

- a) dokapitalizowanie Banku,
- b) obniżenie wartości ekspozycji wskutek spłat klientów Banku.

20. Informacje dotyczące polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze

20.1 Informacje dotyczące procesu decyzyjnego stosowanego przy ustalaniu polityki w zakresie wynagrodzeń, liczby posiedzeń organu pełniącego nadzór nad wynagrodzeniami, w tym, w przypadku Banku, informacje dotyczące składu i zakresu zadań komitetu ds. wynagrodzeń, konsultanta zewnętrznego, jeżeli Bank korzystał z jego usług przy ustalaniu tych zasad, oraz osób biorących udział w procesie decyzyjnym przy opracowaniu tych zasad ze wskazaniem ich roli

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach oraz wytycznymi Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA) dotyczącymi prawidłowej polityki wynagrodzeń, o których mowa w art. 74 ust. 3 i 75 ust. 2 dyrektywy 2013/36/UE, i EBA/ GL/2015/22 (wersja polska z dnia 27 czerwca 2016 r.) 27 marca 2017r. Bank wdrożył zaktualizowaną Politykę Wynagradzania Osób Pełniących Kluczowe Funkcje w Banku BPH S.A., w tym też członków Zarządu Banku, zaakceptowaną wcześniej Uchwałą Rady Nadzorczej. W grudniu 2017r. Bank wdrożył ponownie zmiany do Polityki Wynagradzania Osób Pełniących Kluczowe Funkcje w Banku BPH S.A. w celu dostosowania jej do aktualnej sytuacji Banku. Nad wdrożeniem zmian pracowali pracownicy Obszaru Zarządzania Zasobami Ludzkimi i Usług oraz Departamentu Prawnego i Relacji Korporacyjnych, konsultując je z CMS Cameron McKenna Nabarro Olswang Pośniak i Sawicki sp.k.

Odpowiedzialność poszczególnych podmiotów w procesie tworzenia Polityki oraz jej realizacji przedstawia się następująco:

- 1) Walne Zgromadzenie Banku zapoznaje się z raportem z funkcjonowania Polityki oraz ocenia czy Polityka sprzyja rozwojowi i bezpieczeństwu działania Banku;
- 2) Rada Nadzorcza Banku:
  - a) zatwierdza Politykę opracowaną przez Zarząd Banku we współpracy z Dyrektorem Zarządzającym Zasobami Ludzkimi,
  - b) dokonuje okresowych przeglądów Polityki, w ramach których może rekomendować Zarządowi Banku odpowiednie zmiany w Polityce,
  - c) zatwierdza coroczny raport DAW z przeglądu wdrożenia i stosowania Polityki, w tym w zakresie rodzaju składników wynagradzania i wysokości wypłat,
  - d) analizuje i opiniuje zasady wynagradzania członków Zarządu Banku,
  - e) analizuje i monitoruje wysokość Wynagrodzenia zmiennego wypłacanego członkom Zarządu Banku i Szeform funkcji kontrolnych,
  - f) raz do roku przygotowuje i przedstawia Walnemu Zgromadzeniu Banku raport z oceny funkcjonowania Polityki.

W 2017 r. odbyło się 8 posiedzeń Rady Nadzorczej.

- 3) Zarząd Banku:
  - a) odpowiada za opracowanie oraz aktualizację Polityki, we współpracy z Dyrektorem Zarządzającym Zasobami Ludzkimi, a po jej zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą Banku, za uchwalenie i wdrożenie Polityki,
  - b) wprowadza, jako obowiązujący w Banku, Wykaz, w tym zatwierdza procedurę weryfikacji istotności wpływu stanowiska na profil ryzyka Banku, która stanowi integralną część Wykazu stanowisk kierowniczych Banku BPH mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku („Wykaz”).
- 4) Departament Audytu Wewnętrznego:
  - a) dokonuje nie rzadziej niż raz w roku przeglądu z wdrożenia i stosowania Polityki i sporządza z niego stosowny raport,
  - b) Dyrektor Zarządzającego DAW, nie rzadziej niż raz w roku przedstawia Radzie Nadzorczej oraz Zarządowi Banku raport, o którym mowa w punkcie a) powyżej,
  - c) dokonuje przeglądu Polityki w innych terminach, na zlecenie Rady Nadzorczej lub Zarządu Banku.
- 5) Dyrektor Zarządzający Zasobami Ludzkimi:
  - a) prowadzi, aktualizuje oraz przedstawia Zarządowi Banku do wprowadzenia lub zmiany Wykazu,
  - b) proponuje nowelizacje treści Polityki zgodnie z rekomendacjami przeglądu DAW lub Rady Nadzorczej Banku, we współpracy z Dyrektorem Zarządzającym Wspierania Prawnego i Relacji Korporacyjnych,
  - c) przygotowuje wymagane przepisami prawa dane dla KNF.

W Banku nie funkcjonuje komitet ds. wynagrodzeń, a przewidziane dla tego organu role sprawuje Rada Nadzorcza. Rolą pracowników Departamentu Prawnego i Relacji Korporacyjnych jest zapewnienie zgodności rozwiązań ostatecznie wdrożonych w Banku z powszechnie obowiązującym prawem, w tym szczególności z ustawą Prawo bankowe, Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, prawem pracy oraz innymi odpowiednimi przepisami.

20.2 Informacje dotyczące kształtowania wynagrodzeń, w tym w zakresie wynagrodzeń zależnych od wyników, kryteriów pomiaru i oceny wyników i korygowania tych wyników o ryzyko, polityki odraczania płatności oraz zasad uwzględniania długoterminowych wyników Banku uwzględniających korekty o koszt wynagrodzeń

W Banku przyjęto, że wynagrodzenia zależne od wyników kształtują się w oparciu o:

- 1) kryteria finansowe i niefinansowe:
  - a) osiągnięcie przez Bank wyniku finansowego w wysokości założonej z planie operacyjnym zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą,
  - b) utrzymanie wskaźnika wypłacalności powyżej minimum wskaźnika adekwatności kapitałowej Banku ustalonego przez KNF,
  - c) utrzymanie wskaźnika wypłacalności powyżej wewnętrznego wskaźnika adekwatności kapitałowej Banku ustalonego przez Komitet ALCO,
  - d) utrzymanie wskaźnika płynności zgodnie z limitami nadzorczymi M1-M4 zdefiniowanymi przez KNF,
  - e) niewystąpienia znaczącej i nieoczekiwanej straty finansowej po stronie Banku powodującej znaczące i nieoczekiwane obniżenie poziomu kapitałów Banku – bez uzasadnienia sytuacją rynkową, w tym powstania straty bilansowej bądź groźby jej wystąpienia albo powstania niebezpieczeństwa niewypłacalności lub utraty płynności po stronie Banku.
- 2) realizację celów i zadań wyznaczonych i zaaprobowanych na dany okres oceny przez właściwy organ Banku oraz ocena indywidualna dokonywana w ramach obowiązującego w Banku systemu oceny pracowniczej, obejmująca m.in. wyniki nadzorowanego przez daną osobę pełniącą kluczową funkcję obszaru, zgodność funkcjonowania Banku z odpowiednimi regulacjami oraz wkład tej osoby w zaangażowanie podległych jej pracowników.
- 3) kierownicy komórki audytu wewnętrznego, komórki ds. zarządzania ryzykiem braku zgodności, komórki odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem i sprawy kadrowe wskazani w wykazie stanowisk kierowniczych Banku BPH, są wynagradzani za osiągnięcie celów wynikających z pełnionych przez nich funkcji, a ich wynagrodzenie nie jest uzależnione od wyników gospodarczych uzyskiwanych w kontrolowanych przez nich obszarach działalności Banku.

Podstawa wynagrodzenia zmiennego nie powinna przekroczyć poziomu 200% wynagrodzenia zasadniczego.

Wynagrodzenie zmienne wypłacane jest w formie gotówkowej i podlega odroczeniu zgodnie z zasadami przedstawionymi w tabeli poniżej:

Wynagrodzenie zmienne przyznane za rok x	% wynagrodzenia płatny w formie gotówkowej			
	w marcu x+1	w marcu x+2	w marcu x+3	w marcu x+4
mniej niż 100 tys. zł	100%	-	-	-
więcej niż 100 tys. zł ale mniej niż 1,2 mln zł	60%	$40\% \cdot \frac{1}{3} = 13,3\%$	$40\% \cdot \frac{1}{3} = 13,3\%$	$40\% \cdot \frac{1}{3} = 13,3\%$
powyżej 1,2 mln zł*	40%	$60\% \cdot \frac{1}{3} = 20\%$	$60\% \cdot \frac{1}{3} = 20\%$	$60\% \cdot \frac{1}{3} = 20\%$

20.3 Główne parametry oraz zasady ustalania wynagrodzeń osób pełniącym kluczowe funkcje w Banku, w tym sposobu powiązania wysokości wynagrodzenia z wynikami w przypadku wynagrodzeń zależnych od wyników

Bank ustala i realizuje zasady wynagradzania w sposób przejrzysty, uwzględniając sytuację finansową Banku oraz długoterminowy interes Banku, kontekst strategiczny, uwarunkowania rynkowe, a także ocenę Walnego Zgromadzenia Banku. Ustalenie ogólnych zasad wynagradzania ma na celu wsparcie realizacji celów biznesowych Banku. W szczególności, przyczyniają się one do prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem Banku, w tym nie powinny stanowić zachęty dla osób pełniących kluczowe funkcje w Banku do podejmowania nadmiernego ryzyka, wykraczającego poza zaakceptowany przez Radę Nadzorczą Banku apetyt na ryzyko.

Ustalając wynagrodzenie dla poszczególnych osób pełniących kluczowe funkcje, mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku, bierze się pod uwagę obiektywne kryteria, w tym:

- 1) zakres odpowiedzialności na danym stanowisku (definiowany w procesie tzw. wyceny stanowisk) oraz kwalifikacje i doświadczenie danej osoby,
- 2) standardy rynkowe dotyczące struktury wynagrodzenia na danym stanowisku lub grupie stanowisk, a także
- 3) standardy rynkowe dotyczące wysokości wynagrodzenia na danym stanowisku.

Wynagrodzenie osób pełniących kluczowe funkcje mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku powinno zapewniać pełne zaangażowanie w pełnione przez te osoby funkcje, motywować je do realizacji celów biznesowych Banku i pozostawać adekwatne do wyników Banku, jak i indywidualnego wkładu danej osoby w ten wynik. Sposób powiązania wysokości wynagrodzeń z wynikami Banku opisano w punkcie 20.2. Szczegółowe zasady ustalania wynagrodzeń zmiennych zawarte są w Polityce Wynagradzania Osób Pełniących Kluczowe Funkcje w Banku BPH S.A., Regulaminie Wynagradzania oraz umowach o pracę poszczególnych osób pełniących kluczowe funkcje w Banku.

Wysokość wynagrodzenia zmiennego nie jest stała i nie jest gwarantowana, w szczególności wynagrodzenie zmienne nie jest należne i osoba pełniąca kluczową funkcję nie nabywa do niego prawa, w przypadku, gdy wypłata wynagrodzenia zmiennego mogłaby doprowadzić do obniżenia funduszy podstawowych poniżej progu ustalonego w obowiązujących regulacjach. Również w przypadku niespełnienia przez Bank wymogu połączonego bufora, o którym mowa w Ustawie o nadzorze makroostrożnościowym, Bank nie może dokonać wypłaty wynagrodzenia zmiennego w wysokości powyżej ustalonej przez Bank maksymalnej kwoty podlegającej wypłacie (tzw. MDA), zgodnie z zasadami wskazanymi w „Polityce Zarządzania Kapitałem w Banku BPH S.A.”

Weryfikacja realizacji celów i osiągniętych wyników w okresie oceny przez osobę zajmującą stanowisko kierownicze mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku jest dokonywana przez Bank zgodnie z warunkami wynagradzania zmiennego tej osoby i zgodnie z Polityką Wynagradzania Osób Pełniących Kluczowe Funkcje w Banku BPH S.A. Do końca marca roku następującego po zakończeniu okresu oceny Bank dokonuje oceny realizacji celów i osiągniętych wyników przez osobę pełniącą kluczową funkcję w

okresie oceny oraz określenia podstawy wynagrodzenia zmiennego (która będzie służyła do naliczenia wynagrodzenia zmiennego nieodroczonego i odroczonego) w tym, w szczególności ziszczenia się zdarzeń powodujących redukcję wysokości podstawy wynagrodzenia zmiennego. Przed upływem okresu oceny oraz każdego okresu rozliczeniowego w ramach danego okresu odroczenia, Bank ustala czy nastąpiły jakiegokolwiek znaczące i wyjątkowe okoliczności, które uzasadniałyby obniżenie wysokości podstawy wynagrodzenia zmiennego lub brak możliwości nabycia prawa do wynagrodzenia zmiennego. Zakres i charakter zdarzeń, które uzasadniałyby powyższe działania jest definiowany decyzją właściwego organu Banku, który ustalając te okoliczności bierze pod uwagę m.in. poważne naruszenia wewnętrznych regulacji Banku; polityk, rekomendacji lub jakichkolwiek innych udokumentowanych decyzji wydanych przez KNF lub inny podmiot o charakterze nadzorczym; powstanie znaczącej i nieoczekiwanej straty finansowej po stronie Banku powodującej znaczące i nieoczekiwane obniżenie poziomu kapitałów Banku – bez uzasadnienia sytuacją rynkową; niespełnienia przez zidentyfikowanego pracownika odpowiednich standardów dotyczących rękopisów bezpiecznego i ostrożnego zarządzania Bankiem.

Pracownicy Obszar Zarządzania Zasobami Ludzkimi i Usług przeprowadzają raz na kwartał przegląd wszystkich wydarzeń, jakie miały miejsce w ostatnim kwartale celem ustalenia okoliczności, które uzasadniałyby obniżenie wysokości podstawy wynagrodzenia zmiennego lub brak możliwości nabycia prawa do wynagrodzenia zmiennego. Przegląd ten dotyczy wszystkich osób pełniących kluczowe funkcje, które były objęte wykazem w okresie ostatnich 4 lat, w tym byłych pracowników Banku. Ostateczna decyzję w sprawie obniżenia wysokości podstawy wynagrodzenia zmiennego lub braku możliwości nabycia prawa do wynagrodzenia zmiennego:

- a) dla członków Zarządu Banku i Dyrektora Zarządzającego Audytu Wewnętrznego i Dyrektora Zarządzającego Compliance podejmuje Rada Nadzorcza,
- b) dla pozostałych osób pełniących kluczowe funkcje podejmuje Prezes Zarządu Banku lub inny członek Zarządu Banku, w zależności od tego, komu podlega pion, w którym zidentyfikowany pracownik wykonuje pracę.

20.4 Zagregowane informacje ilościowe dotyczące wysokości wynagrodzenia z podziałem na obszary działalności

Wartość wynagrodzeń za rok obrotowy 2017 z podziałem na Piony

Pion	Wartość w tys. PLN
Pion Finansów	1 919,30
Pion Operacji i Technologii	132,21
Pion Prezesa Zarządu	7 249,54
Pion Zarządzania Ryzykiem	2 509,14
Suma	11 810,19

¹ Ze względu na późniejszą datę publikacji niniejszego raportu podane wartości uwzględniają również wynagrodzenie zmienne należne za rok 2017 przyznane w kwietniu 2018 roku.

20.5 Zbiorcze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń osób pełniących kluczowe funkcje w Banku z podziałem na:

20.5.1 Kadre kierowniczą wyższego szczebla

- 1) wartość wynagrodzeń za dany rok obrotowy z podziałem na wynagrodzenie stałe i zmienne oraz liczbę osób je otrzymujących

Wartość wynagrodzeń za rok obrotowy 2017 z podziałem na wynagrodzenie stałe i zmienne

Rodzaj wynagrodzenia	Wartość w tys. PLN
Wynagrodzenie stałe ¹	3 986,67
Wynagrodzenie zmienne należne za 2017 ²	636,40
Wynagrodzenie zmienne wypłacone w 2017 ³	2 734,94

¹ Wynagrodzenie stałe osób, które zostały objęte Polityką w trakcie roku 2017, uwzględnia wynagrodzenie stałe wypłacone w całym roku 2017. Wynagrodzenie stałe obejmuje także pracowników objętych Polityką, którzy odeszli z Banku przed 31.12.2017 r., wyliczone do ostatniego dnia ich pracy w Banku.

² Wynagrodzenie zmienne należne za 2017 r. osobom należącym do kadry kierowniczej wyższego szczebla w 2017 r. przyznane w kwietniu 2018r. ³ Wynagrodzenie zmienne wypłacone w 2017 r. uwzględnia wypłaty za lata 2013, 2014, 2015 i 2016 wynikające z faktu podlegania Polityce w tych latach oraz wypłaty dla byłych pracowników objętych Polityką, a także wypłaty wynikające z objęcia dodatkowymi programami premiovymi.

Liczba osób kadry kierowniczej wyższego szczebla na dzień 31.12.2017: 5.

- 2) wartość i formy wynagrodzenia zmiennego wypłaconego w 2017 r. z podziałem na wynagrodzenie płatne w gotówce oraz instrumentach.

Wartość i formy wynagrodzenia zmiennego wypłaconego w 2017 r. z podziałem na wynagrodzenie płatne w gotówce oraz instrumentach

Rodzaj wynagrodzenia	Wartość w tys. PLN ¹
Wynagrodzenie zmienne wypłacone w gotówce	2 608,82
Wynagrodzenie zmienne nieodroczone	2 346,36
Wynagrodzenie zmienne odroczone	262,46
Wynagrodzenie zmienne wypłacone w formie akcji fantomowych	126,12
Wynagrodzenie zmienne nieodroczone	0
Wynagrodzenia zmienne odroczone	126,12

¹ Wynagrodzenie zmienne wypłacone w 2017 r. uwzględnia wypłaty za lata 2013, 2014, 2015 i 2016 wynikające z faktu podlegania Polityce w tych latach oraz wypłaty dla byłych pracowników objętych Polityką, a także wypłaty wynikające z objęcia dodatkowymi programami premiovymi związanymi z transakcją sprzedaży i podziału Banku.

- 3) wartość wynagrodzeń z odroczoną wypłatą z podziałem na część już przyznaną i jeszcze nieprzyznaną.

Na podstawie Polityki Wynagradzania Osób Pełniących Kluczowe Funkcje w Banku BPH S.A., z uwzględnieniem zapisów Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach w kwietniu 2018 r. podjęto decyzje o przyznaniu wynagrodzenia zmiennego należnego za rok 2017 o wartości 636,4 tys. PLN. Na tę wartość składają się dwie części: nieodroczone o wartości 384,4 tys. PLN, podlegająca wypłacie w kwietniu 2018 rok oraz odroczone, podlegająca wypłacie co rok do 2021 roku (252,0 tys. PLN) oraz decyzję o przyznaniu pozostałej do wypłaty części wynagrodzenia zmiennego za lata poprzednie (2014-2016) w gotówce o wartości 325,12 tys. PLN i w formie akcji fantomowych w liczbie 3 619,56.

- 4) wartość wynagrodzeń z odroczoną wypłatą przyznanych w danym roku obrotowym, wypłaconych i zmniejszonych w ramach korekty związanej z wynikami.

W 2017 r. nie przyznano, nie wypłacono, ani nie zmniejszono w ramach korekty związanej z wynikami żadnego wynagrodzenia z odroczoną wypłatą.

- 5) wartość płatności związanych z podjęciem zatrudnienia i z zakończeniem stosunku zatrudnienia dokonanych w danym roku obrotowym, liczbę osób otrzymujących takie płatności oraz najwyższą taką płatność na rzecz jednej osoby.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. nie wykonano płatności związanych z podjęciem, ani zakończeniem stosunku zatrudnienia innych niż wynikające z Kodeksu Pracy (dotyczy wypłaty ekwiwalentu urlopowego wypłaconego z dniem zakończenia stosunku pracy).

20.5.2 Pozostałe osoby pełniące kluczowe funkcje mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku

- 1) wartość wynagrodzeń za dany rok obrotowy z podziałem na wynagrodzenie stałe i zmienne oraz liczbę osób je otrzymujących.

Wartość wynagrodzeń za rok obrotowy 2017 z podziałem na wynagrodzenie stałe i zmienne

Rodzaj wynagrodzenia	Wartość w tys. PLN
Wynagrodzenie stałe ¹	2 851,90
Wynagrodzenie zmienne należne za 2017 ²	318,40
Wynagrodzenie zmienne wypłacone w 2017 ³	1 281,87

¹ Wynagrodzenie stałe osób, które zostały objęte Polityką w trakcie roku 2017, uwzględnia wynagrodzenie stałe wypłacone w całym roku 2017. Wynagrodzenie stałe obejmuje także pracowników objętych Polityką, którzy odeszli z Banku przed 31.12.2017 r. wyliczone do ostatniego dnia ich pracy w Banku.

² Wynagrodzenie zmienne należne za 2017 r. pozostałym osobom pełniącym kluczowe funkcje w Banku w 2017 r. przyznane w kwietniu 2018r.

³ Wynagrodzenie zmienne wypłacone w 2017 r. uwzględnia wypłaty za lata 2013, 2014, 2015 i 2016 wynikające z faktu podlegania Polityce w tych latach oraz wypłaty dla byłych pracowników objętych Polityką, a także wypłaty wynikające z objęcia dodatkowymi programami premiovymi związanymi z transakcją sprzedaży i podziału Banku.

Liczba pozostałych osób pełniących kluczowe funkcje w Banku na dzień 31.12.2017: 8.

- 2) wartość i formy wynagrodzenia zmiennego wypłaconego w 2017 r. z podziałem na wynagrodzenie płatne w gotówce oraz instrumentach.

Wartość i formy wynagrodzenia zmiennego wypłaconego w 2017r. z podziałem na wynagrodzenie płatne w gotówce oraz instrumentach

Rodzaj wynagrodzenia	Wartość w tys. PLN ¹
Wynagrodzenie zmienne wypłacone w gotówce	1 281,87
Wynagrodzenie zmienne nieodroczone	1 256,40
Wynagrodzenie zmienne odroczone	25,47
Wynagrodzenie zmienne wypłacone w formie akcji fantomowych	0,00
Wynagrodzenie zmienne nieodroczone	0,00
Wynagrodzenia zmienne odroczone	0,00

¹ Wynagrodzenie zmienne wypłacone w 2017 r. uwzględnia wypłaty za lata 2013, 2014, 2015 i 2016 wynikające z faktu podlegania Polityce w tych latach oraz wypłaty dla byłych pracowników objętych Polityką, a także wypłaty wynikające z objęcia dodatkowymi programami premiovymi związanymi z transakcją sprzedaży i podziału Banku.

- 3) wartość wynagrodzeń z odroczoną wypłatą z podziałem na część już przyznaną i jeszcze nie przyznaną.

Na podstawie Polityki Wynagradzania Osób Pełniących Kluczowe Funkcje w Banku BPH S.A., z uwzględnieniem zapisów Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach w kwietniu 2018 r. podjęto decyzje o przyznaniu wynagrodzenia zmiennego należnego za rok 2017 o wartości 318,4 tys. PLN. Na tę wartość składają się dwie części: nieodroczone o wartości 226,8 tys. PLN, podlegająca wypłacie w kwietniu 2018 rok oraz odroczone, podlegająca wypłacie co rok do 2021 roku (91,6 tys. PLN) oraz decyzję o przyznaniu pozostałej do wypłaty części wynagrodzenia zmiennego za lata poprzednie (2014-2016) o wartości 18,34 tys. PLN.

- 4) wartość wynagrodzeń z odroczoną wypłatą przyznanych w danym roku obrotowym, wypłaconych i zmniejszonych w ramach korekty związanej z wynikami.

W 2017 r. nie przyznano, nie wypłacono, ani nie zmniejszono w ramach korekty związanej z wynikami żadnego wynagrodzenia z odroczoną wypłatą.

- 5) wartość płatności związanych z podjęciem zatrudnienia i z zakończeniem stosunku zatrudnienia dokonanych w danym roku obrotowym, liczbę osób otrzymujących takie płatności oraz najwyższą taką płatność na rzecz jednej osoby.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. nie wykonano płatności związanych z podjęciem ani zakończeniem stosunku zatrudnienia innych niż wynikające z Kodeksu Pracy (dotyczy wypłaty ekwiwalentu urlopowego wypłaconego z dniem zakończenia stosunku pracy).

20.5.3. Liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrachunkowym

W 2017 r. żaden pracownik Banku nie osiągnął wynagrodzenia w wysokości co najmniej 1 mln EUR.

21. System kontroli wewnętrznej w Banku

21.1 Cel i elementy systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej umożliwia sprawowanie nadzoru nad działalnością Banku. System kontroli wewnętrznej w sposób trwały i spójny jest wkomponowany w system zarządzania Banku jako całości. System kontroli wewnętrznej jest zorientowany na rozpoznanie i ocenę ryzyka całego Banku, w tym ryzyka związanego z każdą operacją, transakcją, produktem i usługą. Wpływ ryzyka na poszczególne obszary funkcjonowania Banku jest oceniany pod względem jego istotności.

Adekwatnie zaprojektowany system kontroli wewnętrznej umożliwia zarządzanie Bankiem, realizację szczegółowych celów strategicznych oraz zapewnienie bezpieczeństwa i stabilnego jego funkcjonowania. W efekcie przyczynia się on do zapewnienia:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

System kontroli wewnętrznej obejmuje:

- 1) funkcję kontroli mającą za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem,
- 2) funkcję zapewnienia zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi,
- 3) audyt wewnętrzny.

System kontroli wewnętrznej Banku, oparty jest o założenia modelu COSO (Committee on Sponsoring Organizations) tj.:

- 1) środowisko kontroli wewnętrznej,
- 2) ocenę ryzyka - identyfikację i ocenę zdarzeń w Banku, które mogą wpłynąć na realizację celów strategicznych Banku,
- 3) działania kontrolne - zdefiniowanie czynności kontrolnych realizowanych w Banku,
- 4) informację i komunikację - proces wymiany informacji w celu wykonywania, zarządzania oraz kontroli nad działalnością Banku,
- 5) monitoring - identyfikację punktów krytycznych mających kluczowe znaczenie dla oceny skuteczności kontroli wewnętrznej Banku.

21.2 Odpowiedzialność za zdefiniowanie, wdrożenie i efektywność systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie jednostki organizacyjne Banku. System kontroli wewnętrznej jest dostosowany do charakteru oraz profilu ryzyka i skali działalności Banku.

Uczestnikami systemu kontroli wewnętrznej Banku są:

- 1) Rada Nadzorcza,
- 2) Zarząd Banku,
- 3) Komitet Audytu,
- 4) Departament Audytu Wewnętrznego oraz Departament Compliance,

- 5) wszyscy pracownicy Banku.

Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu kontroli wewnętrznej oraz ocenia adekwatność tego systemu. Dodatkowo, Rada Nadzorcza, za pośrednictwem Komitetu Audytu, monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej oraz działalność audytu wewnętrznego, funkcji compliance oraz zarządzania ryzykiem. Komitet Audytu opiniuje uchwały Zarządu, podlegające zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą w zakresie systemu kontroli wewnętrznej.

Zarząd Banku ponosi odpowiedzialność za zdefiniowanie, wdrożenie oraz skuteczność systemu kontroli wewnętrznej Banku. Zarząd ponosi także odpowiedzialność za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację procedur wewnętrznych w zakresie systemu kontroli wewnętrznej oraz wyznaczenie osób odpowiedzialnych za przeprowadzanie okresowej weryfikacji funkcjonujących w Banku mechanizmów i procedur kontroli wewnętrznej. Pracownikom Banku w ramach obowiązków służbowych przypisane są odpowiednie zadania związane z zapewnianiem realizacji celów systemu kontroli wewnętrznej. Zakres czynności kontrolnych wykonywanych przez pracowników powinien być adekwatny do funkcji pełnionej w Banku przez tego pracownika, posiadanego przez niego doświadczenia, kwalifikacji, a także powierzonego mu zakresu obowiązków oraz odpowiedzialności.

Zarząd Banku przekazuje Radzie Nadzorczej Banku okresowo informacje dotyczące adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, z uwzględnieniem zidentyfikowanych nieprawidłowości o wysokim poziomie ryzyka oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości.

Rada Nadzorcza Banku dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej biorąc pod uwagę m.in. sprawozdania Zarządu Banku, okresowe raporty Departamentu Audytu Wewnętrznego i Departamentu Compliance, ustalenia dokonane przez biegłego rewidenta oraz oceny i opinie nadzorcze.

21.3 Umiejscowienie, zakres zadań, niezależność Departamentu Audytu Wewnętrznego i Departamentu Compliance

Departamentu Audytu Wewnętrznego jest odpowiedzialny przede wszystkim za:

- 1) dostarczanie Zarządowi Banku oraz Komitetowi Audytu okresowych informacji na temat efektywności systemu kontroli wewnętrznej oraz systemu zarządzania ryzykiem kluczowych procesów biznesowych (w tym o procesach istotnych dla realizacji strategii Banku), a także o zidentyfikowanych rodzajach ryzyka, stwierdzonych nieprawidłowościach oraz efektach działań naprawczych podjętych w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości,
- 2) informowanie Zarządu Banku o wynikach dokonywanej oceny ryzyka oraz o zidentyfikowanych istotnych kwestiach wymagających reakcji ze strony Zarządu Banku, a także za realizację oczekiwań Zarządu Banku w zakresie udziału audytu wewnętrznego w konsultacjach dotyczących nowych inicjatyw wprowadzanych w Banku,
- 3) informowanie kierownictwa i właścicieli procesów biznesowych o wynikach okresowej oceny zarządzanych przez nich obszarów (w tym przeprowadzanych audytów) oraz formułowanie zaleceń, których realizacja powinna wpłynąć na poprawę i usprawnienie procesów.

Departament Compliance jest odpowiedzialny przede wszystkim za:

- 1) koordynację procesu identyfikacji i oceny oraz zarządzania ryzykiem braku zgodności w procesach funkcjonujących w Banku,
- 2) monitorowanie wielkości i profilu ryzyka braku zgodności,
- 3) okresowe raportowanie do Zarządu Banku i Komitetu Audytu o wynikach identyfikacji, oceny, kontroli i monitorowania ryzyka braku zgodności,
- 4) nadzór nad matrycą funkcji kontroli stanowiącą dokumentację efektywności kluczowych mechanizmów kontrolnych.

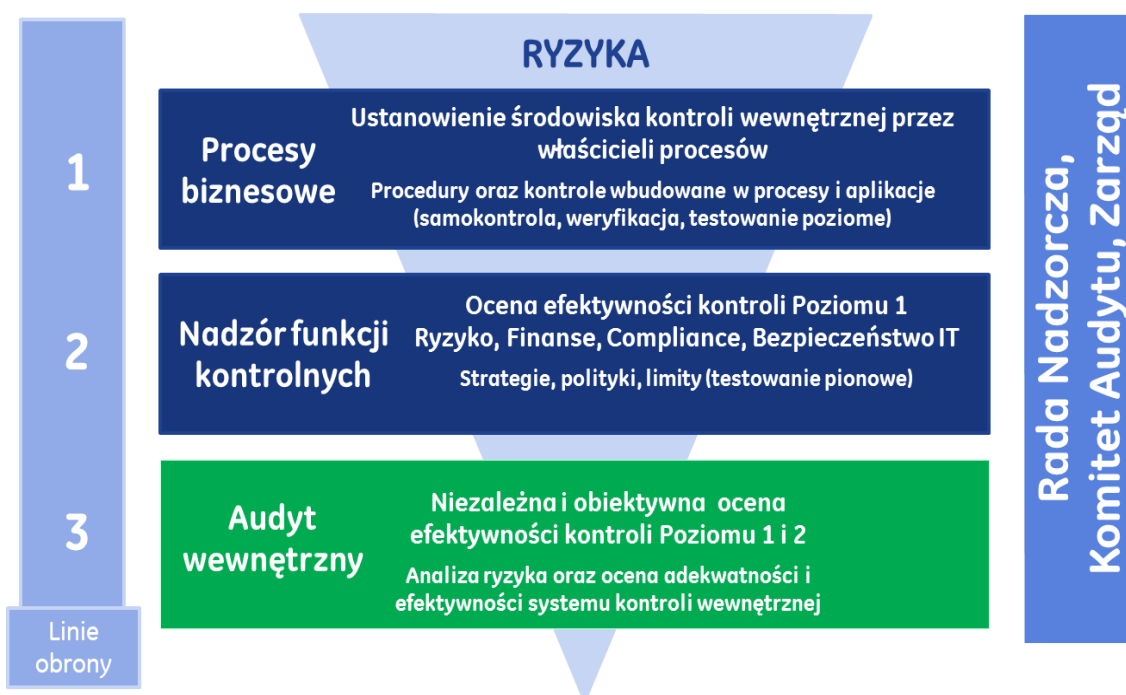
Departament Audytu Wewnętrznego i Departament Compliance są niezależne i podlegają bezpośrednio Prezesowi Zarządu. Nadzór nad działalnością obu departamentów sprawuje Komitet Audytu. Plany działania oraz procedury określające sposób pracy obu funkcji wymagają akceptacji Rady Nadzorczej.

Kierujący Departamentem Audytu Wewnętrznego oraz Departamentem Compliance uczestniczą w posiedzeniach Zarządu Banku, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu co zapewnia im bezpośredni kontakt z członkami organów Banku oraz biegłym rewidentem.

21.4 Obszary i struktura systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej w Banku składa się z trzech poziomów:

- 1) Poziom 1: Mechanizmy kontroli wewnętrznej zaimplementowane w procesach bankowych, obejmujące czynności kontrolne wbudowane w poszczególne procesy bankowe mające na celu ograniczanie ryzyk zidentyfikowanych w procesach (np. procedury kontrolne, samoocena, kontrole manualne i automatyczne, itp.);
- 2) Poziom 2: Mechanizmy kontroli wewnętrznej regularnie stosowane przez wyodrębnione jednostki organizacyjne Banku powołane do zarządzania określonymi rodzajami ryzyk bankowych. Celem kontroli Poziomu 2 jest ocena efektywności kontroli Poziomu 1;
- 3) Poziom 3: Działalność audytu wewnętrznego, która polega na okresowym badaniu, ocenie i doskonaleniu sposobu zaprojektowania oraz praktycznego stosowania istniejących w ramach Banku mechanizmów kontroli wewnętrznej. Celem kontroli Poziomu 3 jest ocena efektywności kontroli Poziomu 1 i 2.

Poziom 1: Mechanizmy kontroli wewnętrznej stosowane w poszczególnych procesach bankowych

Za ustanowienie środowiska kontroli wewnętrznej w procesach bankowych, a w szczególności za zdefiniowanie, wdrożenie oraz efektywność czynności kontrolnych realizowanych w procesach, odpowiedzialność ponoszą poszczególni właściciele procesów.

Mechanizmy kontrolne obejmują m.in.:

- 1) samokontrolę, tj. mechanizmy kontrolne realizowane przez każdego pracownika w zakresie jakości i poprawności wykonywanych przez niego czynności,
- 2) weryfikację bieżącą (realizowaną przed rozpoczęciem lub w trakcie czynności przez przełożonego pracownika, w ramach obowiązku nadzoru służbowego, lub przez osoby z nim współpracujące), której celem jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami, limitami i przepisami oraz bieżące reagowanie na nieprawidłowości i uchybienia,
- 3) testowanie poziome (realizowane przez pracowników tej samej komórki organizacyjnej lub innej komórki organizacyjnej tej samej linii obrony testowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych po ich zakończeniu), którego celem jest monitorowanie efektywności wdrożonych mechanizmów

- kontrolnych,
- 4) mechanizmy kontrolne wbudowane w systemy informatyczne,

Poziom 2: Mechanizmy kontroli wewnętrznej stosowane przez wyodrębnione jednostki organizacyjne Banku powołane do zarządzania kluczowymi ryzykami bankowymi (monitorowanie pionowe)

Kontrola Poziomu 2 jest sprawowana przez wyodrębnione jednostki organizacyjne Banku powołane do zarządzania kluczowymi ryzykami bankowymi i wynika z pełnionych przez nie funkcji nadzorczych. Mechanizmy kontrolne obejmują w szczególności testowanie pionowe, którego celem jest ocena efektywności kontroli Poziomu 1, realizowanej w procesach bankowych.

Do jednostek organizacyjnych Banku powołanych do sprawowania kontroli Poziomu 2 należy zaliczyć w szczególności jednostki odpowiedzialne za zarządzanie poszczególnymi obszarami ryzyka w Banku:

- 1) ryzykiem przedsiębiorstwa,
- 2) ryzykiem prawnym,
- 3) ryzykiem braku zgodności,
- 4) ryzykiem finansowym, w tym zarządzania aktywami i pasywami,
- 5) komitety nadzorujące wybrane obszary działalności Banku.

Wszystkie jednostki organizacyjne Banku powołane do zarządzania określonymi rodzajami ryzyk bankowych, uczestniczą w procesie identyfikacji ryzyk i kontroli występujących w funkcjonujących procesach oraz monitorują stosowane mechanizmy kontroli wewnętrznej w ramach testowania pionowego.

Poziom 3: audyt wewnętrzny

Działania audytu wewnętrznego realizowane są poprzez badanie, ocenę i doskonalenie istniejących w ramach Banku procedur i mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz ich praktycznego stosowania. Celem audytów realizowanych przez Departament Audytu Wewnętrznego jest ocena efektywności kontroli Poziomu 1 i 2.

Wykryte w ramach Poziomu 3 nieprawidłowości krytyczne są niezwłocznie raportowane do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej lub Komitetu Audytu.